

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Budapest, 2025.

Az óvoda adatai

Az intézmény neve: Százszorszép Óvoda

Cím: 1024. Fillér utca 29.

Telefon / Fax: 315-0669, 315-0828

Email: ovoda.filler@ecom.hu

Honlap: www.szazszorszep2ovi.hu

OM azonosító: 034221

Óvodaigazgató: Szabó-Faur Gabriella

Fenntartó: Budapest, II. kerületi Önkormányzat

Cím: 1024. Budapest, Mechwart liget 1.

Tagintézmény:

1024. Érmelléki út 12.

Telefon / Fax: 212-5525

Tagóvodavezető: Sziráki Éva

Az óvodai csoportok száma: 9

Férőhelyek száma: 254

Százszorszép Óvoda Alapítvány

1025 Budapest, Fajd utca 1.

18203222-1-41

A programot jóváhagyta az óvoda vezetője, készítette az óvoda nevelőtestülete.

Tartalomjegyzék

1. Helyzetkép az óvodáról	4
2. Célkitűzéseink	5
2.1. Óvodai nevelésünk célja	5
2.2. Gyermekképünk	6
2.3. Óvodaképünk	6
2.4. Óvodai nevelésünk alapelvei	7
2.5. Pedagógusképünk	7
2.6. A Százszorszép óvoda nevelési programja	7
3. Az együttnevelés gyakorlata óvodánkban	9
4. Az óvodai élet megszervezése	11
4.1. Az óvoda személyi feltételei	11
4.2. Az óvoda tárgyi feltételei	13
4.3. Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere	13
4.4. Csoportszervezés elvei	14
5. A nevelés feladatai	14
5.1. Az egészséges életmód alakítása	14
5.1.1. A gyermekek gondozása	
5.1.2. A gyermekek egészségének megőrzése, edzettségének biztosítása, mozgásigényük kielégítése	17
5.1.3. A gyermekek fejlődéséhez szükséges humánus, egészséges, esztétikus környezet biztosítása	18
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	19
5.3. A tevékenységben megvalósuló tanulás	24
5.4. Az anyanyelvi nevelés	25
6. Szervezeti és időkeretek	28
7. A program tevékenység formái	31
7.1. Játék	31
7.2. A külső világ tevékeny megismerése	36
7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	41
7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	44
7.5. Mozgás	47
7.6. Verselés, mesélés	50
8. Munka jellegű tevékenységek	53
9. Óvodánk hagyományos ünnepei, és a Jeles Napok	56
10. Az óvodás gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, mérése, értékelése	58
11. Óvodánk kapcsolatrendszere	60
11.1. Óvoda-család kapcsolata	60
11.2. Óvoda és a környező iskolák kapcsolata	62
11.3. Óvodánk egyéb kapcsolatai	63
12. Sajátos feladatok, szolgáltatások	65
12.1. Gyermekvédelem	65
12.2. Tehetséggondozás	67
12.3. Óvodánkban szervezett szolgáltatások	68
12.4. Innovációs tevékenység	72
13. Függelék	75
13.1. Méréseszközök	79
13.2. A csoport dokumentumai	80
13.3. Érvényességi nyilatkozat	81
13.4. Legitimációs záradék	82

1. Helyzetkép az óvodáról

Összevont óvodánk egy két tagóvodával működő intézmény a II. kerület színes óvodahálózatában.

A **Fillér utcai óvoda** jól megközelíthető helyen, a Rózsadomb lábánál helyezkedik el. 1996. júniusától 1998. augusztusáig a Kitaibel Pál utcai óvoda épületében üzemelt, mert az épület műszaki állapota szükségessé tette a teljes felújítást. A szolgálati lakások kiváltásával további két óvodai csoportot alakítottak ki.

A régi szecessziós épület eredeti állapotában lett átépítve, s így a környék egyik legszebb épületében fogadja a gyermekeket 4 homogén és 3 heterogén csoportban.

Az **Érmelléki úti** óvoda csendes környezetben, egy villaépületben működik. A korábbi MÉM óvodát 1990. januárjában az ott dolgozó kollégákkal vette át az önkormányzat.

Egy családi légkörű kis óvoda, amely igen nagy népszerűségnek örvend a környéken. Évek óta két vegyes életkorú csoporttal működik.

2007-ben a törvénymódosítás lehetőségével, és a nevelőtestület javaslatára **Százszorszép Óvodára** változott a nevünk.

KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

Óvodánk egy befogadó, gyermekközpontú, családi légkört nyújtó szeretetteljes, vidám óvoda, melyben a szakmai igényességgel, folyamatos önképzéssel fejlődő munkatársak arra törekszenek, hogy kielégítsék a korszerű nevelésre vonatkozó társadalmi igényeket.

„Ha a gyerekek elfogadva és szeretetben élnek, megtanulják megtalálni a szeretet a világban. „

Dorothy Law Holte

2. Célkitűzéseink

2.1. Óvodai nevelésünk célja

- Óvodai nevelésünk célja, hogy a családi nevelést kiegészítve segítsük elő a gyerekek sokoldalú, harmonikus, egészséges fejlődését, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Óvodásaink a belső érés és a sokoldalú képességfejlesztés eredményeként váljanak alkalmassá az iskolai életre; szomatikus-, mentális-, és szociális érettség terén egyaránt.
- A gyermekek és a művészetek között erős érzelmi kötődés kialakítása
- Az érzékszervi tapasztalatokon alapuló játékba és mozgásba integrált, örömforrást nyújtó és közösséget alakító tevékenységek szervezése
- A fenntarthatóságra nevelés jegyében olyan viselkedéskultúra közvetítése, mely a gyermek számára érthető, betartható.
- Óvodai ellátás keretén belül biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztését, rehabilitációját és lehetőség szerinti integrálását. Az együttnevelés a sajátos igényű gyermekek ellátásával az esélyegyenlőség, a társadalmi szemléletváltozás elősegítését teszi lehetővé. Az együttnevelés nem egy egyszerű mechanikus folyamat, hanem szakemberek együttműködésén kell, hogy alapuljon, s mindenképpen plusz ellátási formákat is kell, hogy tartalmazzon a sikeres rehabilitáció érdekében. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyerekek, a segítséget megkapva, jól be tudjanak illeszkedni az óvodai közösségbe, valamint, hogy a szülők és az intézmény kapcsolata mindvégig partneri maradjon és kommunikáció megfelelően tudjon működni. Fontosnak tartjuk, hogy a megfelelő fejlesztés hatására a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni sajátosságai ugyanúgy összhangba kerüljenek egymással, mint társaiknál. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermeket a fejlesztés ne terhelje túl, és a módszerek, eljárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez. Ebben a munkában nagy szükség van az együttnevelést segítő szakemberekkel való team-munkára. Célunk a másságot elfogadó környezet megteremtése, a sérült funkciók működésének differenciáltabb fejlesztése, a kompenzációs lehetőségek bővítése, a sajátos nevelési igényű gyermek alkalmazkodóképességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, a szükséges módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Az óvoda célja az óvoda és az iskola közötti átmenet zökkenőmentes biztosítása. Az óvodai nevelés kiemelt szerepet játszik abban, hogy a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi képességei az iskolakezdéshez szükséges szintre fejlődjenek, biztosítva számukra a stabil alapokat a későbbi tanulmányi sikerekhez. Óvodánk biztosítja a gyermekek sikeres iskolai előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, a minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalom megjelenítését, a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődésének segítését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását.

2.2. Gyermekképünk

A gyermek olyan fejlődő személyiség, mely mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Érzelmileg gazdag, jól tájékozódó, megfelelő önbizalommal rendelkező, nyitott személyiség. Igényli a közösséget, s annak életében tevékenyen vesz részt.

Derűs, a humort értő és igénylő, a szépre, s jóra fogékony boldog gyermek.

Elfogadja a másságot másban és magában, és tud vele együtt élni, tolerálni, és így boldog, kiegyensúlyozott lenni.

2.3. Óvodaképünk

Óvodánk nevelési intézmény, a közoktatási rendszer szakmailag önálló első láncszeme.

A gyermeknevelés elsődleges színtere a család, melynek kiegészítője az óvodai nevelés a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda funkciója: óvó-védő, szociális, személyiségfejlesztő-nevelő.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó pedagógiát folytat, úgy, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön minden gyermek. Az óvoda nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Olyan biztonságos környezetet nyújtó gyermekközpontú, családias légkörű, szeretetteljes és vidám óvoda, ahol szakmai igényességgel, sokoldalúan képzett óvodapedagógusok és szakképzett dajkák, pedagógiai-és gyógypedagógiai asszisztensek gondoskodnak arról, hogy kialakuljanak a gyermekben azok a belső pszichikus feltételek, melyek segítik a gyermeket következő életszakaszba való problémamentes átlépésében (azaz kisiskoláskorba), hogy a hozzánk járó gyermekek teljes személyisége egészségesen és harmonikusan fejlődjön, ehhez szükséges a hátrányok csökkentése és az emberi értékek erősítése.

Nyitottak vagyunk a szakmai innovációkra, melyek nevelési programunk még színvonalasabb megvalósítását segítik. Az ELTE - Tanító-és Óvóképző Karral és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karral több éves szakmai kapcsolatunk van. Folyamatosan jönnek az óvodapedagógus, gyógypedagógus hallgatók, illetve a gyógypedagógiai asszisztensek gyakorlatában is segítünk. Mi is járunk mentortalálkozókra, melyek segítik a módszertani megújulást.

Különbféle kerületi és egyéb programokkal gazdagítjuk a hozzánk járó gyermekek mindennapjait:

- Madárovi-program
- NÉBIH – „Tiszta kézzel” – program
- Autómentes nap - program
- Teddy-maci – Testünk védelme
- Habakuk Bábszínház
- FKF – Szelektív gyűjtés
- Pittura program

2.4. Óvodai nevelésünk alapelvei

- A gyermek mindenképp felett álló érdeke nevelőmunkánk legfontosabb alapelve
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom öveze.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez, aktuális fizikai és érzelmi állapotához kell igazodniuk.

2.5. Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógus, aki a gyermekeket feltétel nélkül szereti, elfogadja másságukat és különbözőségüket. Érzelmi gazdagság, pedagógiai optimizmus, szakmai igényesség és derű jellemzi. Kiegyensúlyozott, igényes és önkritikus, együttműködni tudó közösségi ember. Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Részt vesz a kerületi munkaközösségekben, alkalmazza az új módszereket, ötleteket.

2.6. A Százszorszép óvoda nevelési programja

Óvodánk nevelési programját az *Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára* építettük. Gerincét - a nevelőtestület döntése alapján - "Az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" című minősített program adja.

Az óvoda sajátos arculatát a meghatározó tevékenységi formák és azok gyakorlati módszerei adják. Az érzelmi nevelésen alapuló, a játék elsődlegességét hangsúlyozó, az óvónők egyéni irányultságát figyelembe vevő nevelést vállaljuk fel a művészetek eszközeivel.

A környezeti nevelés, a környezet megismertetése, megszerettetése, a környezettudatos magatartás kialakítása programunk szintén kiemelkedő területe.

Nevelési programunkban prioritást élvez:

- **Az erkölcsi - szociális érzelmek alakítása:**

A biztonságos, szeretetteljes, derűs óvodai élet alapja a csoportok szokás- és szabályrendszere. Kialakítása az óvodába lépés pillanatától tudatos, következetes nevelőmunkát igényel. Így alakulnak a gyermekek társas kapcsolatai, erkölcsi tulajdonságai, szokásai, normái. A helyes viselkedésre adott konzekvens pozitív megerősítők, valamint a helytelen viselkedést követő negatív konzekvenciák tudatos alkalmazása nagymértékben elősegíti a kívánt viselkedés gyakorlását, szokássá való megerősödését.

A közös élmények, közösen végzett tevékenységek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint a figyelmesség, megértés, egymás elfogadása, tolerancia, önfegyelem, szorgalom, pontosság, igazmondás, igazságosság.

Támogatjuk a baráti kapcsolatokat, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség kibontakozását.

A szociális érzékenység kialakításával segítjük a másság elfogadását, befogadását.

- **Az esztétikai érzelmek alakítása:**

A gyermekek esztétikumhoz való szoktatását komplex esztétikai hatással érhetjük el, ezért az ízlésformálás jelen van a mindennapjainkban.

A művészeti alkotások nézegetése során előhívjuk belőlük a rácsodálkozás élményét, hogy élmény befogadóképességük erősödjön. Észre vettjük velük a környezetünkben található szépet és csúnyát.

A mindennapi élet esztétikájához kapcsolódó szokások megismertetése, gyakoroltatása szintén feladatunk. (illem, öltözés, viselkedés, étkezés, tisztálkodás)

Elősegítjük az esztétikus, összerendezett, harmonikus mozgást.

- **Az intellektuális érzelmek kialakítása:**

A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmeire, érdeklődésére épülő tapasztalatszerzéssel érjük el, hogy egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb világról.

Az intellektuális érzelmek, megjelenése segíti az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadására.

A gyermekek kreativitását, értelmi képességeinek fejlesztését a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve, a problémahelyzetek, megoldása segíti.

Az érzelmi biztonság, védettség arra készíti a gyerekeket, hogy gondolataikat, érzéseiket, mondanivalójukat szóval, mozgással, vagy vizuális eszközökkel is kifejezzék. A kommunikációs játékok, a meghitt beszélgetések, a drámajátékok mind-mind segítik a gyermekek beszélőkedvének, beszédaktivitásának erősödését.

Az intellektuális érzelmek kialakításánál a következő feltételek nélkülözhetetlenek:

- A játék elsődlegességének biztosítása, amelyben a gyermek jól érzi magát.
- A semmivel nem helyettesíthető szabad játék a fejlesztés színtere, s a gyermek megismerésének legfőbb eszköze.
- Változatos tevékenységek biztosításával, ezeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése
- A játékba integrált tanulási tevékenység a közvetlen tapasztalatszerzésen alapul és kötött vagy kötetlen szervezeti formában valósul meg

Sajátos nevelési igényű gyerekek esetében:

Biztosítani kell az akadálymentes esemény-feldolgozást, érzelmek megnyilvánulását, az ő esetükben is fontos a motivációs bázis megtalálása, a beilleszkedési nehézségeiből adódó problémáinak csökkentése, vagy megszüntetése, az önbizalom fokozott erősítése, a kommunikációs gátek oldása, a nyitott odafigyelés, a negatív diszkrimináció elkerülése, szükség esetén a pozitív-negatív diszkrimináció elkerülése, a kudarcűrő képesség növelése, az önállóságuk erősítése.

3. Az együttnevelés gyakorlata az óvodánkban

A 2010/2011. tanévtől az óvodák alapító okiratába bekerült a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása. Ennek megfelelően óvodánkba beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavar, egyéb pszichés fejlődési zavarú gyermekeket fogadunk.

Kezdetben az ellátást óraadó megbízásokkal látták el a gyógypedagógusok és a gyógypedagógiai asszisztensek. Ennek szakmai irányítója a II. kerületi óvodai ellátásért felelős koordinátor volt. A gyerekek létszáma olyan gyorsan nőtt, hogy indokoltnak látták a fenntartó, hogy gyógypedagógusi és gyógypedagógiai asszisztensi státuszokat helyezzen az óvodákba. Az ellátás folyamatos státusz bővítéssel volt megoldható. Szakmai vezetőik nem az óvodavezetők, hanem a kerületi koordinációért felelős gyógypedagógusok.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását sérülés-specifikusan kell biztosítani, tehát egy gyógypedagógus csak a szakirányú végzettségének megfelelő diagnózisú gyerekeket láthat el. Ezért alakult a kerületi gyógypedagógiai ellátásunk úgy, hogy a gyógypedagógusok több intézményt is ellátnak. A gyógypedagógusok „utaznak” a gyerekekhez, azért, hogy délelőtt, óvodai csoportjában tudják megfigyelni és fejleszteni őket.

Létezik fővárosi ellátás is, amit az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények látnak el. Utazó tanárok látják el a látás, - hallás, - és mozgássérült gyermekek gyógypedagógiai fejlesztését. Ez az ellátás azonban nem fedi le a beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavaros, egyéb pszichés fejlődési zavaros, értelmi fogyatékos gyermekek ellátását. A mi óvodánkban évek óta nincs olyan gyermek, aki fővárosi ellátást kapna.

A nevelési év során a diagnosztizált gyermekek száma nő, hiszen sok esetben az óvodába kerülés jelenti a problémákkal való szembesülést. A diagnosztikus folyamat hosszú, többnyire egy nevelési évet is felölel, még akkor is, ha a szülők együttműködnek a szakemberekkel.

Segítő szakembereink folyamatosan jelen lehetnek a csoportok óvodai életében, így segítve az óvodapedagógusok munkáját.

Feladataik közt szerepel:

- a csoportok működésének megfigyelése és segítő javaslattevés**
- szülői hozzájárulással egyéni gyermekmegfigyelés**
- igény szerint fogadóórán és szülői értekezleten való részvétel**

A gyógypedagógiai ellátásba kerülés módja:

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat II. kerületi Tagintézményének Szakértői Bizottsági vizsgálata, és ennek eredményeként érvényes szakértői vélemény, amely kijelöli a gyermek számára a befogadó óvodát, a diagnózisának megfelelő végzettségű szakembert és óraszámot.

A szakértői véleményben javasolt fejlesztések megszervezése a II. kerületi gyógypedagógusi hálózat koordinátorának feladata.

Az ellátás formái:

Mivel a gyermekek diagnózisához igazodó ellátást biztosítunk, ezért előfordulhat, hogy a gyermekek fejlesztésében több gyógypedagógus is részt vesz és munkájukat egymással egyeztetve, összehangolva végzik.

Attól függően, hogy milyen formában biztosítható a fejlesztés, lehet: egyéni, páros, csoportos, valamint az óvodai csoporton belül differenciált.

Csoportos fejlesztések: csoportos TSMT, autizmus specifikus csoportos TSMT, „Babzsákos” szociális-kommunikációs készségfejlesztés.

Közreműködésünk kiterjed a gyermekek fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, egyéni fejlesztési tervek közös kidolgozására. A gyógypedagógiai asszisztens munkájának irányítására. Törekszünk a szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítására. A fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, valamint igyekszünk segítséget adni az iskolaválasztással kapcsolatban is a szülőknek. A fejlesztéssel és tanácsadással kapcsolatos feladatainkat az Együttműködési megállapodás tartalmazza, amit a szülőkkel az első konzultáció alkalmával megbeszélünk és aláíratunk.

A II. kerületi gyógypedagógia hálózat által biztosított szakmai szolgáltatások:

- esetmegbeszélések az óvodapszichológusok bevonásával
- konzultációk biztosítása pedagógusok részére (óvodapedagógusok, tanítók)
- fogadó órák, tanácsadás biztosítása szülők részére
- bemutató órák biztosítása
- szülői értekezlet SNI gyerekek szüleinek
- szülői értekezleteken való részvétel igény szerint
- szülőcsoport autista gyerekek szüleinek (gyógypedagógus-pszichológus vezetésével)
- erőforrás mobilizáló szülőcsoport SNI gyerekek szüleinek (gyógypedagógusok vezetésével)
- belső továbbképzések óvónők, asszisztensnők részére
- gyógypedagógiai asszisztensek számára team megbeszélések szervezése
- hallgatói gyakorlatok vezetése
- érzékenyítő képzés nevelőtestületnek

• OKOSKUCKÓ program:

Óvodánkban a gyógypedagógusok részt vesznek a nagycsoportos óvodások iskola-előkészítő programjában is: nyelvi fejlesztés az óvoda (szakszolgálati, alapellátásban dolgozó) logopédusának vezetésével, szociális - kommunikációs készségfejlesztő csoportfoglalkozás autizmus spektrum zavar pedagógiai szakos gyógypedagógus (sni ellátásban dolgozó) vezetésével, szenzoros integrációs szemléletű mozgásterápiás fejlesztés diszkalkulia prevenciók elemekkel oligofrénpedagógiai szakos gyógypedagógus, Ayres terapeuta (intézmény alkalmazásában áll) vezetésével.

4. Az óvodai élet megszervezése

4.1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodánk alkalmazotti státusza: 44 fő

„A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelés”

Az óvodapedagógusok közül mindenki rendelkezik felsőfokú végzettséggel. A kolléganők sokoldalúan képzettek. Kettő kolleganő tanítói oklevéllel is rendelkezik. Négy óvodapedagógus rendelkezik szakvizsgával. Egy kolleganő fejlesztőpedagógusi szakirányú végzettséget szerzett.

Az ECDL számítógép kezelői tanúsítványt két kolleganő szerezte meg.

A gyógypedagógus és a pszichológus kolleganő egyetemi végzettséggel rendelkezik.

Az életkor szerinti megoszlás optimálisnak mondható, minden korosztály képviselteti magát.

Nevelőtestület	fő
20-30 éves	7
30-40 éves	5
40-50 éves	8
50 év fölött	6
Összesen	26

A pedagógiai munkát közvetlenül segítők életkora a következőképpen alakul:

Óvodai segítők	fő
20-30 éves	0
30-40 éves	1
40-50 éves	7
50 év fölött	13
Összesen	21

Dajkai szakmászító tanfolyamot minden dajka elvégezte.

Gyógyypedagógiai asszisztens végzettséggel is rendelkezik 4 dajka.

Óvodánk megtartó erejét is bizonyítja a kollégák óvodánkban eltöltött ideje.

Megtartó erő		
Dolgozik	Óvodapedagógus	Óvodai munkát segítők
0-5 éve	10	9
5-10 éve	6	6
10-15 éve	6	3
15-20 éve	1	1
20 évnél régebben	3	2
Összesen	26	21

A nevelőtestület légköre nyugodt, kritikus és önkritikus. Komoly erőforrás a kollégák önképzési igénye, megújulási készsége.

A kollégák szakmai kondíciója nem egyforma, de mindenkiben megvan a készség az önfejlődésre.

Az óvoda légkörét több egyéb tényező mellett a kollégák lelki egészsége is befolyásolja, ezért:

- figyelemmel kísérjük az egészségügyi vizsgálatok meglétét
- az egyenletes munkamegosztást, mint tendenciát kívánatosnak tartjuk, s törekszünk elérésére
- kialakítjuk az óvoda klímáját, nevelőtestületi egységét
- szorgalmazzuk az egészségnevelés témában szerzett továbbképzéseket
- szorgalmazzuk az együttnevelés témakörében szerzett továbbképzéseket

Az együttnevelés sikeressége a pedagógus, a segítő szakemberek (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus, pszichiáter), a szülő, a sajátos nevelési igényű gyermek és kortársai együttműködése révén valósul meg. A hatékony óvodai fejlesztésük csak korszerű team-munkában hozhat eredményt.

Biztosítani kell az integráló csoportban a megfelelően képzett pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztentst.

A kerületi ellátásban dolgozó gyógypedagógusok szakmai munkaközösséget hoztak létre, továbbá team megbeszéléseket szerveznek a pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztensek számára.

4.2. Az óvoda tárgyi feltételei

A Fillér óvoda 21 éve lett átépítve, korszerű óvodaépületben várja a gyerekeket.

Az Érmelléki úti tagóvoda családi hangulat vonzó a környéken és a távolabb lakóknak egyaránt. Nagy hangsúlyt fektettünk a környezetkultúra nevelő hatásának érvényre juttatására. Az udvar sajnos továbbra is kicsi, de jó szervezéssel, kirándulások, séták beiktatásával kompenzálunk.

4.3. Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

Jó az eszközellátottságunk. Az alábbi szempontokat tartjuk szem előtt cserénél, bővítésnél:

- A játéktevékenységhez folyamatosan vásároljuk és készítjük az eszközöket.
- Főként a fejlesztő, és szerepjátékok élveznek prioritást.
- A költségvetésen kívül pályázatokkal próbáljuk az anyagi forrásokat bővíteni.
- Az udvar mindkét tagintézményben alkalmassá vált a bent elkezdett játékok folytatására, mozgásfejlesztő játékok rendszeres játszására

- Mese- és szakkönyvellátottságunk jónak mondható. Folyamatos bővítése szükséges.
- A zenei anyag bővítése, műelemzéshez szükséges diasorozatok, a kézműves technikák anyagai költségigényesek. A jövőben e területre kell fókuszálni, mivel a programunk sajátossága igényli.
- Folyamatosan tájékozódunk a képességfejlesztést támogató digitális eszközökről, lehetőség szerint használjuk is őket.
- A speciális fejlesztésre alkalmas játékok, eszközök beszerzése minimális mértékben szükséges. A meglévő játékaállomány sok szempontból alkalmas az egyéni fejlesztésre.
- Sérülés specifikus eszközöket a gyógypedagógus bevonásával vásároljuk meg, illetve az egyéni foglalkozás keretében az ő munkaeszköze lesz.

4.4. Csoportszervezés elvei

Az óvoda csoportszervezését az igények és lehetőségek határozzák meg. Tudatosan vállaljuk a homogén és a heterogén kor szerinti összetételt egyaránt.

5. A nevelés feladatai

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- hogy a gyermekek testi, lelki egészségét biztosítsuk
- hogy pozitív kapcsolatuk alakuljon ki a természeti és a társadalmi környezettel egyaránt
- hogy megalapozzuk a környezettudatos magatartást

Feladataink:

1. A gyermekek gondozása
2. A gyermekek egészségének megőrzése, védelme, edzettségének biztosítása, mozgásigényük kielégítése
3. A gyermekek fejlődéséhez szükséges humánus, egészséges, esztétikus környezet biztosítása.

A nevelés feladata:

- **beszéd fogyatékos gyermek esetén:**

A beszéd fogyatékos gyermekek kifejező beszédének és/vagy beszédértésének, beszédészlelésének színvonala az életkor alapján elvárt szinttől elmarad. Az atipikus nyelvi fejlődés együtt járhat a kognitív funkciók és a viselkedésszerveződés eltérő fejlődésében megnyilvánuló részképességzavarokkal is, ami indokoltá teszi a szakszerű, személyre szóló segítségnyújtást.

Az atipikus nyelvi fejlődés gyakran lassabb ütemű, egyenetlenebb mozgásfejlődéssel jár együtt, ezért a szakértői bizottság az intenzív logopédiai terápia mellett általában szenzoros integrációs szemléletű mozgásterápiát is javasol.

- **autizmus spektrumzavar esetén:**

Az autizmus spektrum zavarral diagnosztizált gyermekek csoportja rendkívül heterogén. A tünetek egy szempontból egységesek, az „autisztikus diád” (szociális-kommunikáció és szociális interakció, valamint a rugalmas viselkedésszervezés, érdeklődés és aktivitás) mentén jelennek meg főként a nevelési szükségletek, azonban ezek változatos és egyedi variációkat mutatnak, függően a gyermekek életkorától, intelligencia szintjétől, az autizmus súlyosságától, a beszéd- és beszédmegértés szintjétől, a gyermek személyiségétől, a környezeti tényezőktől, valamint az esetlegesen meglévő társuló sérülésektől. Ebből adódóan a nevelés során alkalmazott módszereknek és eszközöknek is a gyermek egyéni képességprofiljához illeszkedve változatosnak, rugalmasnak és egyedinek kell lenniük. A leghatékonyabbak az ún. komprehenzív módszerek.

Az autizmus-specifikus terápiás megközelítések elsődleges célja a gyermekek társadalmi integrációjának és önállóságának erősítése, a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése, valamint a szorongás és stressz megelőzése. A fejlesztések szempontjából az óvodai nevelés során kulcsterületek: az utánzás, spontán kommunikáció, szociális készségek, közös figyelem és játék fejlesztése.

- **Egyéb pszichés fejlődési zavar esetén:** (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozás zavar)

A gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású tünetek előfordulása jellemzi. Az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, esetleg a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak lehetnek. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A figyelmi és önszabályozási nehézségek miatt nehezített az óvoda szokás- és szabályrendszerének elsajátítása. Segíti a viselkedési problémák kezelését a megfelelő jutalmazási rendszer bevezetése.

Beilleszkedési nehézség esetén erősítjük énképüket, pozitív visszajelzéssel támogatjuk önértékelésüket.

5.1.1. A gyermekek gondozása

Az egészséges életmód alakításának elősegítése az óvodába lépés pillanatától feladatunk.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai felvétel után anamnézist készítünk a gyermekekről. Folyamatos megfigyeléssel, saját korábbi eredményeiket összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását.

Az óvodába lépés pillanatától meghitt, bizalmi viszonyt alakítunk ki a gyermekekkel. Öszinte, hiteles viselkedéssel, modell értékű viselkedéssel, (mind óvodapedagógusok, mind az óvoda más dolgozói) tapintattal közeledünk hozzájuk, hogy elfogadják gondoskodásunkat és a lehető legrövidebb időn belül megismerhessük egyéni igényeiket, a családból hozott szokásaikat. Ezt természetesen a dajkák bevonásával, maximális és tudatos együttműködésével kívánjuk elérni.

A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy egyre önállóbbak legyenek. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodában lépés pillanatától biztosítjuk.

Étkezés:

Az óvodában naponta négyszer étkezünk. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk az óvodai étrendről és segítségükkel kiegészítjük azt zöldségekkel, gyümölcsökkel.

Az étkezési szokásokat, egyéni érzékenységeket megismerve, türelemmel ösztönözzük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Egész nap folyamán biztosítjuk a folyadékot.

Önálló, kulturált étkezésre szoktatunk.

A nevelési programot 2 csoport kiegészíti az Egészséges programmal:

A gyermekekkel közösen készítünk gyümölcsleveket, salátákat. Így lehetőséget adunk arra, hogy számukra eddig szokatlan ízekkel és azok elkészítési módjával is megismerkedjenek.

A korszerű, egészséges táplálkozás érdekében észrevételeinket, kéréseinket továbbítjuk a főzőkonyha felé.

Fontos feladatunk az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

Testápolás:

Mivel ezen a téren is nagy eltérések mutatkoznak a gyermekek között, az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolására, az azonos elvek betartására és betartatására törekszünk.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához úgy teremtyük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhessek ezeket a teendőket.

A szülőket meggyőzzük arról, hogy mindig az időjárásnak megfelelően, többretegűen, praktikusán, ízlésesen öltöztessék gyermekeiket.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek.

A napi rendszerességgel végzett komplex mozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe és ezáltal hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére is.

A természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakoroltatjuk sokféle mozgásfejlesztő eszközön.

A mozgáskoordinációt fejlesztjük a néhány percig tartó mozgásos tevékenységekkel. Sétákat teszünk: kezdetben rövid, majd hosszabb kirándulásokat szervezünk.

Az időjárástól függően sokat tartózkodunk a szabadban. Esős, viharos időben, a csoportszobában nyitott ablaknál mozgunk.

A nyugodt pihenéshez megteremtjük a feltételeket: lefekvés előtt mindenki mosdózzon, tisztítsa meg fogát, alaposan kiszellőztetünk, és csendet biztosítunk. Elalvás előtt mesélünk, altatódalt dúdolunk, énekelünk. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő alvási igényét.

5.1.2. A gyermekek egészségének megőrzése, edzettségének biztosítása, mozgási igényük kielégítése

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk, míg szülei megérkeznek.

A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

Az alvás alatti bepislélések pszichés okát tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal, a szülőkkel együttműködve próbáljuk megszüntetni.

A hirtelen növekedés következtében kialakulható hanyag testtartást szervezett mozgásos tevékenységgel, prevenciós fejlesztő tornával javítjuk. A lúdtalpas gyermekek lábtartását, lábboltozatot erősítő, fejlesztő gyakorlatokkal próbáljuk javítani.

Minden napi edzési lehetőséget biztosítunk. Sok - sok időt töltünk a szabadban. Ha lehet, naponta kétszer is (nyáron szinte folyamatosan). Téli időszakban csúszkálunk, játszunk a hóban.

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Gyakori a sajátos nevelési igényű gyermekeknél, hogy a szakértői bizottság szenzoros integrációs szemléletű mozgásterápiát is javasol. A nagymozgásokon kívül a gyermekek finommotorikája, eszközhasználata is fejletlen lehet, ezért grafomotoros fejlesztésre is sor kerülhet. Óvodánkban minden terápia helyben valósul meg a gyógypedagógusok egyéni fejlesztési keretében.

5.1.3. A gyermekek fejlődéséhez szükséges humánus, egészséges, esztétikus környezet biztosítása

Tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású. Az óvodák udvarán füves, homokos, betonozott részek vannak. Árnyékos és napos játszótér részeket egyaránt biztosítunk. Sokféle mozgásfejlesztő eszközünk van.

Ahol virágoskert és veteményeskert van, ott azok ápolásáról folyamatosan gondoskodunk.

Az udvaron is biztosítjuk a folyamatos vízellátási lehetőséget.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembe vételével, esztétikusan rendezzük be. (Lehetőleg minél több természetes anyaggal.)

A több funkciót betöltő csoportszobák alkalmasak arra, hogy játsszunk, tevékenykedjünk, étkezzünk és pihenjünk.

A csoportszobákat díszítjük, így barátságossá, otthonossá, esztétikussá tesszük, ezáltal jó érzést közvetítünk. A természetes világítás érdekében az ablakokat szabadon hagyjuk, vagy nagyon világos függönnyel használjuk. Erős napsütés ellen a csoportszobát sötétítőfüggöny vagy redőny használatával védjük.

A többféle játéktevékenységhez elkülönített csoportszoba részeket alakítunk ki.

Az öltözők kicsik, de berendezésük, világításuk, fűtésük, szellőztetésük biztosítja, hogy nyugodtan öltözzünk, vetkőzzünk.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök találhatók. Minden gyermeknek külön törölközője, fogmosó felszerelése, fésűje van.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkecskájukat önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltörik vizet a kancsóba.
- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznak.
- Ruhájukat ki- begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat esztétikusan összehajtva a polcra helyezik.
- Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Szociális és egyéni nevelésünk célja:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. Elmaradások, hátrányok tolerálása, ebből fakadó gátlások oldása, önbizalom erősítése.

Mindenfajta diszkrimináció elkerülése.

Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Célunk sajátos nevelési igényű gyerek esetén:

Az autizmussal élő gyermekeknél a szociális megértés és a szociális környezet észlelése sérült. A nehézségek itt is különbözőek (pl.: alkalmazkodás a kortárscsoporthoz, pedagógus segítségének elfogadása, íratlan szociális szabályok betartása, élmények megosztása, érzelmek felismerése és kifejezése, utánzás), melyek a gyermek fejlődésével együtt is változnak. Ezeknek a szociális-kommunikációs deficiteknek a kompenzálása elsődleges célként jelenik meg az óvodai nevelés során.

Feladataink sajátos nevelési igényű gyerek esetén:

A gyermek egyéni képességeihez, személyiségéhez és környezetéhez alkalmazkodva a megfelelő terápiás módszer kiválasztása. Elfogadó atmoszférát kialakítva folyamatosan erősítjük a gyermekben azt az érzést, hogy ő is ugyanolyan értékes tagja a csoportnak, képességeinek elmaradásával, részképesség-zavaraival együtt.

Az ő esetükben egyértelmű, világos irányításra van szükség, valamint olyan környezetre, amely tanítja a gyereket a kíváncsi viselkedésre, és folyamatos visszajelzést nyújt számára a helyes, és helytelen viselkedés megnyilvánulásairól. A viselkedésterápia eszköztárába tartozik a világos, következetes szabályrendszer, a jutalmazási rendszer és az időbeosztás.

További feladatunk megelőzni a teljesítménykudarccal épülő másodlagos zavarok kialakulását.

Autizmussal élő gyermekeknél az alábbi módszerek bizonyultak hatékonynak a szakirodalom alapján: az alkalmazott viselkedéselemzés eszköztárának alkalmazása, a

társas készségek tanítása természetes élethelyzetekben, a video-modellálás, a kortárssegítők bevonása, vizuális stratégiák alkalmazása (pl.: szociális történetek, szabály kártyák, forgatókönyvek, Napló), Babzsák fejlesztőprogram, az érzelmek felismerésének tanítása, valamint a szülőcsoport/ szülőtréning.

Az óvodai nevelés során kiemelt szerepe van a kortárssegítői csoportok kialakításának. Az általuk nyújtott segítség hatására kevésbé izolálódnak az autizmussal élő gyermekek a csoportban, kevésbé lehetnek zárkózottak, elutasítók, elsajátíthatnak a mindennapi életben alkalmazható szociális készségeket, a szociális interakciók gyakoribbá és hosszabbá válhatnak.

A szociális készségek fejlesztése bonyolult feladat, hiszen a viselkedés szituációfüggő, helyzetről helyzetre és életkoronként is változik. A gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, mellett a játék és szabadidő eltöltésének tanítása is kiemelt feladat.

1. Az óvoda alkalmazottjainak modellértékű viselkedése

Az óvoda alkalmazottjai modellértékű viselkedéssel, érzelmi biztonságot nyújtó állandó értékeket képviselő, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig, különös figyelmet fordítva a hazaszeretet érzelmi megalapozására a gyermekek szűkebb és tágabb környezetének megismertetésével egyidejűleg. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékokra ösztönző családi légkört alakítunk ki.

Mi óvónők teremtjük meg elsősorban a gyermekek barátságos, otthonos életterét, de lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.

A gyerekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban.

Minden csoportnak vannak saját hagyományai, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbólumai, melyek sajátos, egyéni színezetű légkört biztosítanak és mélyíthetik a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Minden gyermeknek külön tároló helyet biztosítunk, melyekbe saját munkáit, séták során gyűjtött "kincseit" teheti, önállóan rendezheti.

A tagóvodák helyi szokásait, hagyományait megőrizzük.

Már a beszoktatás előtt lehetőséget biztosítunk, hogy egy játék délelőtti keretében a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával.

Természetesen, ha a szülő nem kíván, vagy nem tud ezzel a lehetőséggel élni, erre is van lehetőség.

Az első három nap mindkét óvodapedagógus, és lehetőség szerint a nevelőmunkát segítő dajka is egész nap a csoporttal van. A személycseré okozta bizonytalanság érzést kívánjuk a gyerekekben ezzel is csökkenteni.

Bár a gyermekek édesanyjuk nélkül vannak az új élethelyzetben, mindent megteszünk a zökkenőmentes beszoktatás érdekében.

Az ízléses, életkoruknak megfelelő játékok biztosítása mellett mesékkel, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk nekik.

Lefekvésnél különös szeretettel vesszük őket körül. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében a mese mellett altatódalokat énekelünk, dúdolunk, közéjük ülve.

Kedvenc alvókájukat is behozva biztosítjuk a nyugodt pihenést.

Nagy türelemmel, tapintattal mutatjuk meg a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat és azok használatát. Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végeztetjük a tevékenységet. Ezeket sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatjuk.

Természetesen mindig figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

A családi légkör megteremtésével elősegítjük a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető életet szervezünk. A közös élményekkel az óvodás kor végéig biztosítjuk a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk.

A különféle cselekvésekben is biztosítjuk a nyugalmat, hogy az ingerek ne okozzanak a gyermekekben zaklatottságot.

Folyamatosan lehetőségük van arra, hogy érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhassanak, s így gyakran átélhetik a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. A kevésbé érdeklődő gyermekekre külön oda figyelünk mielőbb kiderítsük, hogy mivel motiválhatóak.

A egyes csoportokban megszervezzük, illetve lehetővé tesszük, hogy az 5-6-7 éves gyermekek külön tevékenységeket is folytathassanak.

Sajátos nevelési igényű gyerek esetén:

Kiemelten fontos odafigyelnünk a fokozatos beszoktatásra, az új környezet megismerésére – náluk ez hosszabb időt vehet igénybe. A gyermek számára az óvodai élet számtalan kihívást tartogat. A szülők távolléte, új felnőttekkel, gyerekekkel való kapcsolat kialakítása, a szabályok betartása nehéz feladat számukra. A figyelemzavarral, hiperaktivitással küszködő kisgyermek készségeit gyakran meghaladja a társaihoz való alkalmazkodás, a közös játék, a felnőttekkel való együttműködés, a csoportos helyzet, a feladathelyzetek, a felnőtt figyelmén való osztozkodás.

A gyermekek a beszéd-és nyelvfejlődési zavar következményeként gyakran valamilyen fokú beszédgátlással érkeznek az óvodai közösségbe, amit igyekszünk meleg, elfogadó attitűddel minimális szintűre csökkenteni. Mindig elegendő időt hagyunk arra, hogy a gyermek megfogalmazhassa válaszait. Tekintettel vagyunk az érintett gyermek felnőttektől eltérő kiejtésére, grammatikai hibázásaira, ezért igyekszünk a közlés formája helyett a tartalomra figyelni, ezzel támogatni a gyermek beszédmotivációját, beszédkedvét. Abban az esetben, ha a gyermek beszédértése alacsonyabb szintű, akkor igyekszünk röviden, egyszerűen, számára is érthetően megfogalmazni mondandónkat.

2. A gyermek - gyermek, a felnőtt - gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának alakítása

Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, a kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolat. Korlátok természetesen vannak, de azokat úgy szabjuk meg, hogy a gyermekek meg tudjanak felelni az elvárásoknak és egyéni sajátosságaikat figyelembe véve érthetővé, vonzóvá tesszük azokat.

A szülőkkel, nagyszülőkkel jó kapcsolat kialakítására törekszünk, hogy kölcsönös bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

Ilyen kapcsolatban könnyebben és gyorsabban megismerhetjük a gyermekek egyéni jellemzőit, melyek elengedhetetlen feltételei az egyéni nevelésnek.

Abban, hogy a gyermekek biztonságban, jól érezzék magukat a csoportban és pozitív kapcsolat alakuljon ki köztük kiemelkedően fontos feladatunk van nekünk óvónőknek, akik irányítói és egyben társai vagyunk a gyermekeknek.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában az alábbiak az elveink:

- elsősorban érzelmileg próbáljuk megérteni a gyermekeket. Parancsolás helyett kérdezzünk, mert ez elősegíti a megértést, az átérzést, így tartjuk elérhetőnek, hogy a gyermekek igényét, akaratát, energiáját nem visszاسzorítjuk, hanem más irányba terelhetjük,
- magyarázatainkban mindig megjelenik a dolgok pozitív oldala,
- a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk, a pontos határok megjelölésével,
- többszöri "határátlépésnél" konzekvenciákat, következményeket vezetünk be, ugyanakkor mindig lehetőséget adunk a javításhoz,
- kialakítjuk a közösségi élet szabályait. Abban az esetben, ha egymást követően eredménytelennek érezzük befolyásolásunkat, nevelési taktikát kell változtatunk,
- segítjük a gyermekbarátságok kialakulását úgy, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak,
- el kell érünk, hogy a gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, érzelmileg éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését, örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe,
- a kialakult összeütközések feldolgozása során a konfliktust, feloldó megbeszéléseket nagy odafigyeléssel, kivárással hallgatjuk, hogy véleményt tudjunk mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek saját felelőssége erősödjön,
- a csoporton belül minden gyermeket bátorítunk, hogy belső elégedettségük, pozitív énképük kialakuljon, gyűjtjük az alkalmazkodáshoz szükséges módszereket,
- kötetlen beszélgetés keretében minden gyermeket meghallgatunk, beszélgetésre invitálunk. Ezekben a beszélgetésekben az érzések /másoké és a saját/ megfogalmazása és elfogadása is hangot kap,
- viselkedéskultúránkat fejlesztjük felnőtt példamutatásunkkal, bátorítással, türelemmel,

- sikereiket észrevesszük, sikertelenségüket segítünk elviselni,
- tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak,
- félelemkeltés nélkül jelöljük meg a veszélyeket, problémákat,
- a humort a szeretet egy bizonyos megnyilvánulási formájának tartjuk, olyan segédeszköznek, mely a nehézségeket feloldhatja, a görcsösséget megszüntetheti,
- a bátorítan gyermekek nevelésekor már a legkisebb előrelépésnek, fejlődésnek is fokozottan örülünk és ezt kifejezésre is juttatjuk,
- közösségfejlesztő pedagógiai munkánkat az odafigyelés, mások érzéseinek meghallgatása, elfogadása hatja át,
- elemezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését. Ilyenkor képet kapunk a tartósabb barátságokról, rokonszenvről, és időben kapunk jelzést a negatív tendenciákról is. A szülőket erről tájékoztatjuk.

Az integráló csoportban igen fontos felnőtt-gyerek kapcsolatok jönnek létre:

- Sajátos nevelési igényű gyermekek szüleinek együttműködőnek, közreműködőnek, és támogatónak kell lenniük gyermekükkel, és a gyermekét nevelő intézménnyel is. Ez az együttműködés segíti elő a gyermek megfelelő fejlődését, a vele dolgozó pedagógusok szakmai munkáját, mely védi a gyermek érdekeit, és segíti fejlődését.
- A sajátos nevelési igényű gyermek csoportjában célszerű tájékoztatni a többi szülőt is a felmerülő problémákról, ha tőlük is toleranciát, és elfogadást várunk el. Az együttnevelésre kell a hangsúlyt fektetni, s ehhez igen fontos a megfelelő információáramlás. Ugyanennyi tolerancia, türelem, elfogadás várható el minden dolgozótól az óvodán belül.
- Az eltérő fejlődésű kisgyermekek gyakran nem tudnak kialakítani bensőséges kapcsolatot az őt ellátó felnőttekkel, máskor túlságosan is ragaszkodnak az általuk kiválasztott személyhez. Megnyugtató számunkra, ha ők segítenek nekik mégis nem elég a megfelelő szociális viselkedés betartásához a tőlük jövő szociális jutalom, dicséret, simogatás. Ilyen esetekben célszerű egyéni, külső jutalmakat használó motivációs rendszert is alkalmazni a szociális jutalom mellé.
- Ha van rá lehetőségünk, igyekszünk a gyermekek szüleivel már óvodába lépés előtt felvenni a kapcsolatot és részletesen tájékozódni a gyermek addigi életéről, szokásairól, betegségeiről.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez; ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra,
- a gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásszabályainak betartása,
- egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén,
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival;
- konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek,
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják,
- igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés,
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik, képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit,
- szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit,

Az óvodáskor végére elvárható a gyermekektől a másságot elfogadó, természetesnek tartó, segítőkész magatartás a sajátos nevelési igényű társaik felé.

5.3. A tevékenységben megvalósuló tanulás

A mi programunk is tágan értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomásaik, tapasztalataik, élményeik alapján tanulnak, s általa fejlődnek. Ennek elsődleges szerepe a játék. Értelmi képességeik: érzékelésük, észlelésük, emlékezetük, figyelmük, képszerű gondolkodásuk leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Óvodánkban a tanulás folyamatos (-a nevelés szerves részét képezi), jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Nem szűkül le az ismeretszerzés az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben; természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az ódás gyermek képességeinek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai tanulás „módszertana” tehát nem akkor korszerű, ha a jelenlegi iskolai modellhez kötődik, hanem, ha eléri célját: tanulásban (is) kompetens gyereket nevel, amely képessé teszi őt az élethosszig tartó tanulásra.

Az értelmi nevelés feladatai:

- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása
- az értelmi képességek: (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése
- a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Figyelmük jobban irányítható, ha rövid, pontosan megfogalmazott (személyre szóló) utasítást kapnak arra vonatkozóan, hogy melyik eszközzel mikor, mit kell tenniük. Mivel előfordulhat, hogy kevés az önfegyelmük, ezért megjelenhetnek különböző viselkedési problémák, tevékenységek, játék közben is. Az alacsony önbecsülés megfigyelhető tünetei: kedvetlen, szomorú, igazságtalan-érzés. Előfordulhat, hogy nehezen melegszik fel új környezetben.

A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti. Különösen fokozódhatnak a nehézségek nagycsoportban, amikor már tényleges feladathelyzetben követelményeknek kell megfelelniük. Ekkor a feladatok jelentős része már kötelező. A viselkedés szabályozás zavara annál feltűnőbb, minél nagyobb csoportban próbálnak a gyermekkel együtt dolgozni.

5.4. Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-, és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Céljaink:

- A gyermek egyéni érdeklődésére és kíváncsiságára építve - érzelmi biztonságot nyújtó derűs, oldott légkörben - a sokféle tevékenység közben olyan beszédkapcsolatok kialakítása, melyben a gyermekek természetes közlési vágya, beszéd és kommunikációs készsége fejlődik,
- a megfelelő nyelvi kifejezőkészség elsajátíttatása során egész személyiség fejlesztése.

Feladataink:

- A gondozási teendők és a különböző tevékenységek közben adódó lehetőségek tudatos kihasználása
- A felnőttek pozitív modellhatásának megvalósítása
- A játékoság megőrzésével, a megfelelő motivációval céltudatos fejlesztő tevékenység megvalósítása
- A modellhatás érvényesítésekor ügyeljünk a helyes mintaadásra
- A beszédjavítás módszereit a pozitív megerősítés hatja át
- Szükség esetén szakember segítségét kérjük
- A szülő tájékoztatása a gyermek fejlettségéről
- Az óvodapedagógus folyamatos önképzése és konzultáció a logopédus kolleganővel

A játék számtalan életközei lehetőséget teremt a kommunikációra, a társalgási kedv fokozására. Minden korcsoportban kezdeményezünk anyanyelvi játékot az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, fonémahallást fejlesztő játékok, légzéstechnikát segítő játékok, szinonimkereső játékok stb.), így közvetlen beszédfejlesztő lehetőséget kínálunk.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást dramatikus játékokkal segítjük.

A verseken, meséken keresztül sok új fogalmat ismertetünk meg, a népi mondókák segítségével gyakoroltatjuk a magán és mássalhangzók tiszta ejtését, a hangkapcsolat törvényszerűségeit. A zárkózott, hallgatólag gyermekek megszólaltatásához a bábjátékot, a bábozást is tudatosan kezdeményezzük. Az anyagok, eszközök, technikák bemutatása jó lehetőséget biztosít a speciális szókincsbővítésre. A műalkotások nézegetése közben megismertetjük a gyerekeket anyanyelvünk legszebb szavaival, kifejezéseivel.

Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés hatékonyságát jelentősen befolyásolja az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának pozitív mintaadása. Ezért célunkat csak akkor érjük el, feladatainkat csak akkor tudjuk megvalósítani, ha:

- ismerjük és szeretjük anyanyelvünket, fejlesztjük anyanyelvi kultúránkat,
- valamennyien ügyelünk beszédünk hangzásbeli hatására, a helyes artikulációra, a hangok tiszta ejtésére és a természetes hangon történő beszédre.
- kérdéseinkkel fejlesztjük a gyermek gondolkodását, beszédre ösztönözzük őket,
- modellt nyújtunk kérdéseik megfogalmazásához,

A fejlődés várható eredménye:

- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Elbeszélésük folyamatos legyen, egyre inkább kövesse a történések logikai és időrendi sorrendjét.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulattal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.

- Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, társaikat.
- Saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat a másik megnyilatkozásához igazítják.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, az igeidőket és az igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és aktuális állapotuknak megfelelő természetes gesztusokkal és arcjátékkal kísérik.
- többnyire tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Ismerik az irányított mozgásos játékok vezényszavait, sajátos kifejezéseit.

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek, metakommunikáció) használatának tanítása itt is segíthet. A gyermek beszéd-és nyelvfejlődési zavara intenzív logopédiai megsegítést igényel, amely heti rendszerességű egyén logopédiai terápia keretében valósul meg. Mivel a beszélt nyelv elsajátítása az érintetteknek atipikus, fontos megelőzni az írott nyelvi zavarok kialakulását is, ezért logopédiai terápia során a tanköteles kor előtt álló nagycsoportos gyermekek diszlexiaprevenciós foglalkozásaira is sor kerülhet, ha a logopédus vagy a szakértői bizottság indokoltnak tartja.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral diagnosztizált gyerekek esetében viselkedésterápiás eljárások alkalmazása segíti a gyermek egyéni szükségleteinek és a képességszintjének megfelelő kommunikációját. Ilyenek a rövid, tömör mondatok, utasítások. Nem használjuk a „lehet”, „ esetleg”, „talán” kifejezéseket. A „nem”-et lehetőség szerint kiiktatjuk az utasítások megfogalmazásánál. A probléma megbeszélése fontos és dicséret nagyon hatékony módszer. Szükség szerint szakember segítségét kérjük.

A magatartászavaros gyerekeknél eltérő lehet a kommunikációs szint, de ők inkább bőbeszédűek, gazdag szókinccsel rendelkeznek, ami segítheti önbizalmuk kifejlődését, szociális kapcsolataik kialakulását. Nagyon impulzívak lehetnek, nem várják meg a kérdést, hamarabb válaszolnak, félbeszakítanak másokat. Náluk van leginkább szükség a felnőtt toleranciájára. A helyes viselkedésre adott konzekvens pozitív megerősítők, valamint a helytelen viselkedést követő negatív konzekvenciák tudatos alkalmazása nagymértékben elősegíti a kívánt viselkedés gyakorlását, szokássá való megerősödését. A terápia fontos eleme a gyerekek felvilágosítása, önértékelésének, önkontrolljának fejlesztése, az eredményes kortárskapcsolatokhoz szükséges készségek erősítése. Az idő megjelenítése, jelzése segíti a közösségi szabályok betartását.

Autizmus spektrum zavar esetén a kommunikáció területén is igen változatos tüneteket mutathatnak a gyermekek (pl.: beszélt nyelv hiánya, beszédfejlődés késése, spontán, funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése, szó szerinti értés, nehézség a gesztusok és egyéb nonverbális kommunikációs eszközök olvasásánál, megértésénél és alkalmazásánál).

A vizuálisan támogatott kommunikáció (pl. napirend, munkarend és folyamatábrák, transzfer kártyák használata) segít az autizmussal élő gyermekek számára az elvont dolgokat, kifejezéseket konkréttá tenni tárgyak, képek, sematikus ábrák segítségével. Ez egyrészt a nem beszélő autizmussal élő gyermekek számára egy hatékony segítséget jelent, másrészt a jó verbalitású gyermekek kommunikációját is ösztönzi. A vizuális támogatás előnye, hogy növeli a gyermekek önállóságát, segíti az óvodai csoportokban az aktív részvétel, bevonódás megvalósulását, felkészíti a gyermekeket a változásokra, fejleszti a gyermekek gondolkodásának a rugalmasságát is, használatával fejlődik a gyermekek időbeli tájékozódása, csökkennek a viselkedésproblémák.

6. Szervezeti és időkeretek

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, fokozatos időtartalmú gyakorlatias foglalkozásokhoz és a gyermek egyéni szükségleteihez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában meg kell mutatkoznia.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvoda napirendje rugalmas és folyamatos. Megkötéseket csak a gyerekek érdekében tartalmaz.

Javasolt napirend:

6.00 - 8.00	Szabad játék
8.00 - 12.00	Játék, játékba integrált tanulás
	Tisztálkodás
	Reggeli
	Szabadon választott tevékenységek
	Kötött vagy kötetlen foglalkozások
	Mindennapi testnevelés
	Gyümölcs, zöldségfogyasztás
	Játék a szabadban, séta

12.00 - 13.00	Testápolás Ebéd Pihenés előtti tisztálkodás
13.00 - 15.00	Mese, alvás, pihenés,
15.00 - 18.00	Szabad játék a csoportszobában, jó idő esetén az udvaron Testápolás Uzsonna Mozgás Játék Szabadon választott szolgáltatás

A tanulás lehetséges formái:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakori problémamegoldás

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

A szakértői véleményben megfogalmazottaknak megfelelően egyéni fejlesztési keretben történik az új ismeretek tanulása (gyógypedagógus, pszichológus)

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek) Környezet megszerettetése és megismerése esetenként
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés
Kötetlen	Rajz, mintázás, kézimunka Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc A környezet megszerettetése

**A szervezett tanulás időkeretei
korcsoportonként**

	Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	Rajz, mintázás, festés, kézi munka	Mozgás, mozgásos játékok	Külső világ tevékeny megismerése esetenként.
3-4 évesek	Naponta 5-10'	heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'
5-7 éves	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 30'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 40'

Az 5-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 60'.

ISKOLAELŐKÉSZÍTŐ FOGLALKOZÁS

Az óvoda napirendje rugalmas és folyamatos. Megkötéseket csak a gyerekek érdekében tartalmaz

7. A program tevékenység formái

7.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból, és a maga belső világából származó tagolatlan benyomásokat játékba tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. Ezért óvodánkban a gyermek napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját.

Céljaink:

- a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása változatos játéklehetőségekben,
- az élmények, tapasztalatok gazdagításával a sokszínű játék kialakulásának elősegítése,
- minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.

Feladataink:

1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
2. A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
3. A 3-6-7 éves korban megjelenő játékformák, s azok eszközeinek, tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva.

Sajátos nevelési igényű gyermeknél:

A különböző játékeszközök adekvát használatának megtanítása kiemelt jelentőséggel bírhat a sajátos nevelési igényű tüneteket mutató gyermeknél. Előfordulhat alkalmazkodási nehézség, ami azt jelenti, hogy a többi gyerekkel problémát okoz a közös játékba bekapcsolódás vagy a szabályok betartása. A feladathelyzetben felnőtt irányítást, kontrollját igénylik. Esetleg szenzoros ingerekre különösen érzékenyek lehetnek, vagy bizonyos ingereket kifejezetten keresnek, ami érdeklődésüket és játéktevékenységüket erősen befolyásolhatja.

1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggör, helyet, időt, eszközt és élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus – szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz, a szabályjátékhoz.

Alkotó kedvű légkört olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy kivel, milyen játékot játszanak, milyen eszközzel, és mennyi ideig. Mindezekhez nekünk kell megteremteni a feltételeket.

Csak annyi szabályt vezetünk be, amennyi segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle tevékenységet, az elképzelések valóra váltását.

Kreatív légkör megteremtésével segítjük a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, az alkotó együttműködés kialakulását.

A képességfejlesztő játékoknál szabadon választhatnak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között.

Az együttjátszásaink során teremtjük meg a kezdeményezett játékokhoz szükséges témát, eszközöket, szabályokat, helyet. Összinté játékunkkal igyekszünk mély átérzésre serkenteni a gyermekeket.

Az oldott légkör érdekében gyakran használunk humoros, tréfás szavakat, kifejezéseket.

Szabad játékban a tudatos jelenlét az élményszerű, elmélyült gyermeki játék

kibontakoztatását biztosítja, az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióval éri el.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása:

A gyermekek a csoportszobában általában önállóan (amíg erre nem képesek óvónői segítséggel) alakíthatják ki játékuk számára a megfelelő helyet.

Lehetőségeinkhez mérten többféle állandó és variálható „kuckót” igyekszünk kialakítani. Különös gonddal alakítjuk meghitté, esztétikussá a mesesarkot, mely a dramatizálások és bábozások helye is.

A rajzoláshoz, festéshez, kézi munkához szükséges eszközöknek, anyagoknak állandó helyük van.

Törekszünk arra, hogy a csoportszobában megkezdett játékukat az udvaron is folytathassák. Mivel játékterük lényegesen megnövekszik a szabadban – minél több nagymozgásos tevékenységre ösztönözzük őket. Segítjük az udvari szerepjáték kibontakozását megfelelő feltételek megteremtésével.

A játékhoz szükséges idő biztosítása:

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával kezdődik.

Törekszünk arra, hogy a zavartalan játékidő a lehető leghosszabb legyen. Ezt a csaknem teljesen folyamatos napirenddel biztosítjuk.

Csak akkor rakodhatunk el, ha egy-egy foglalkozás jellege megkívánja azt.

A 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, kivéve a tisztálkodás, alvás, étkezés idejét.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot.

A napi életszervezésben arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységhez.

A kreativitást segítő játékeszközök biztosítása:

Olyan eszközöket biztosítunk, melyek felkeltik érdeklődésüket, cselekvésre ösztönzik őket, kibontakoztatják és gazdagítják elképzeléseiket. Arra törekszünk, hogy környezetbarát anyagokból készüljenek, legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatók, praktikusak és sokféle játéktevékenységre ösztönözzenek.

A készen vásárolt játékok mellett helyet kapnak az általunk és a gyermekek által készített kiegészítő eszközök is.

A szerepjáték kialakulását elősegítjük kész és félkész eszközök biztosításával is.

2. A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják. Ezért lehetővé tesszük számukra, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetükben szerzett tapasztalataikat újra és újra átélhessék játékidőben is. Óvodai séták, kirándulások, látogatások alkalmával tudatosan törekszünk arra, hogy az itt szerzett ismeretek a gyermekek számára élménnyé váljanak.

Közösen szerzett tapasztalat, élmény éppúgy elindíthat egy játékszituációt, mint az otthonról hozott egyéni élmény. Meghallgatjuk a gyermekek beszámolóit, arról, hogy merre jártak, mi történt velük. Ez az egyéni bánásmód a családdal való együttműködés érdekében is jelentős.

A negatív érzelmek is megjelennek a játékban. Segítséget adunk ahhoz, hogy a szorongó, félénk kisgyerek védelmet találjon. Törekszünk arra, hogy játékukban a pozitív élmények kapjanak nagyobb hangsúlyt.

A játéktevékenység tanulása során, a gyermekek szerezzék tapasztalatokat a környező világról, a hozzá kapcsolható általános (kognitív észlelési mozgásos) fejlesztéssel.

3. A 3 – 6 -7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták.

A gyakorló játék a játékeszközökkel, azok tulajdonságaival való ismerkedést segíti elő.

Lényege: egy újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz a gyermeknek.

Biztosítjuk számukra a mozgásteret és azokat a játékszereket, anyagokat melyek alkalmasak manipulációs vágyaik kielégítésére.

Ezek az eszközök a csoportszobában és a szabadban is állandóan a gyermekek rendelkezésére állnak. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorlójáték lehetőségét homokozás, kavicsrakosgatás, kavargatás formájában. Természetes anyagokat, terményeket gyűjtünk a gyermekekkel, ezzel is gazdagítjuk játékukat. Mintát adunk a játékok helyes használatához. Ezek a tevékenységek fejlesztik a szem-kéz koordinációt, a kezesség kialakulását. A szerepjáték a gyakorló játék keretei között bontakozik ki és kifejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermekek szabadon választhatják meg játszótársukat, játékeszközeiket és önállóan alakíthatják ki játékhelyzeteiket.

Sokféle kelléket biztosítunk, hogy minél többféle szerepet formálhassanak meg.

A gyermekek a vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság lényeges mozzanatait.

Játékuk tapasztalataikat, ismereteiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi.

Ügyelünk, hogy szerepeiket konfliktusok nélkül el tudják osztani egymás között. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek minden évszakban módjuk legyen az udvaron is a szerepjátékra. Ösztönözzük őket az évszakhoz kötött élmények megjelenítésére.

A dramatizálás, bábozás gazdagítja a szerepjátékot.

Óvodánkban a bábok egész nap folyamán a gyermekek rendelkezésére állnak. A bábozáshoz nyugodt, kellemes légkört biztosítunk.

Lehetőséget adunk, hogy általuk kedvelt meséket saját elgondolásaik alapján játsszák el.

Biztosítjuk számukra a szükséges kellékeket, jelmezeket, ezeket együtt készítjük el és alkalomadtán a szülőket is bevonjuk a barkácsolásba.

Előnyben részesítjük a természetes anyagokat, amelyeket könnyen megmunkálhatnak és később is felhasználhatják játékukban. Megteremtjük számukra azokat a feltételeket, hogy játékidőben bármikor barkácsolhassanak. Megtanítjuk az egyszerűbb technikai fogásokat, a szerszámok használatát. Ezáltal fejlődik manuális készségük, alkotókedvük, képzeletük.

Sokféle építőjátékot bocsátunk rendelkezésükre. Többféle méretű és formájú összeszerelhető, összerakosgatható játékot kapnak, hogy képesek legyenek bonyolult építményeket létrehozni.

Fejleszti a gyermekek mozgását és értelmi képességeit. A csoportszobában sokféle értelemfejlesztő játékot biztosítunk számukra: kirakót, dominót, kártyajátékot, memóriajátékot.

Igyekszünk megszerettetni a szabályjátékokat. Arra ösztönözzük őket, hogy hozzanak létre ők is szabályokat és legyenek játékvezetők is.

A szabályjáték lényegéből következik a szabályok pontos betartása.

Az óvónő játéksegítő módszerei:

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játék tevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a folyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

- Megteremtjük a játék feltételeit, biztosítjuk, hogy a gyermekek saját elgondolásait valósíthassák meg játékukban.
- Hagyjuk őket szabadon, elmélyülten játszani.
- Arra szoktatjuk őket, hogy maguktól oldják meg kisebb problémájukat.
- Segítjük őket abban, hogy egyéni fejlettségüknek megfelelően magasabb szintre jussanak el.
- Akkor avatkozunk be a játékba, ha a gyermekek veszélyeztetik saját és egymás testi épségét, vagy a játék nemkívánatos fordulatot vesz.
- Segítünk akkor is, ha a gyermekeknek technikai tanácsra van szükségük.
- Igyekszünk megismerni gyermekeink érdeklődését, tapasztalataikat, élményeiket.
- Figyelemmel kísérjük a játszócsoportok szerveződését és azt, hogy mit akarnak elérni játékukban.
- Változatos játékokat szervezünk a teremben és az udvaron egyaránt.
- Elegendő játékeszközt biztosítunk számukra, amit lehetőségeinkhez képest folyamatosan bővítünk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Képesek bonyolult építményeket létrehozni, az anyagokat, eszközöket kombinálni.
- Önállóan megtervezik játékukat, választják szerepeiket, betartják a szabályokat.
- Képesek hosszú ideig egy játéktémában együttesen részt venni.
- Az ismert meséket többször dramatizálni, bábozni.
- Aktívan részt vesznek az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Elfogadják társaik ötleteit, javaslatait is.
- Jól érzik magukat egymás között, szívesen játszanak együtt.
- Vigyáznak a játékszerekre, az elromlott játékokat megjavítják, ill. kérik a felnőtt segítségét.

7.2. A külső világ tevékeny megismerése

Nevelési programunk prioritást élvező fejlesztési területe.

Célunk:

- hogy a gyermekek minél több tapasztalatot (mozgás, érzékszervi) szerezzenek az őket körülvevő és tágabb természeti, emberi és tárgyi környezetből.
- a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakuljon ki a természethez, a szülőföldhöz, az emberi alkotásokhoz.
- környezettudatos és környezetbarát magatartás és életvitel megalapozása, környezeti kultúra átadása.
- ismerjék meg a gyerekek a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit (életkorának megfelelő szinten), tanulja meg ezek szeretetét, védelmét is.
- ismerjék és tiszteljék, óvják és becsüljék meg közvetlen környezetünk természeti és társadalmi értékeit. Annak megóvásában életkoruknak megfelelően vegyenek részt.

Feladataink:

- a gyermekek tapasztalatira, élményeire támaszkodva, spontán érdeklődésükre, kíváncsiságukra, érzelmi és megismerési vágyukra építve nyújtunk új ismerteket, illetve mélyítsük, rendszerezzük a meglévőket.
- a 3-6-7 éves korban tervezhető tartalmak biztosítása.
- a tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- a gyermekek ismerjék meg önmaguk helyét, lehetőségeit, a felelősségüket a természetben, környezetükben saját élményeikre, tapasztalataikra alapozva

A 3-6-7 éves korban tervezhető tartalmak biztosítása

A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékelhetik először a környezet esztétikumát, hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát. A 3-4 éves gyermekekkel az óvoda elfogadtatása, megszerettetése után ismertetjük meg az óvoda közvetlen környezetét. Megfigyeltetjük az évszakok jelenségeit, jellemző időjárását, növényeit, szépségeit, jellemző színeit. Tapasztalatokat szereztetünk velük az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről. Évszakokra jellemző tárgyakat (levelek, képek, termések) gyűjtünk. Megfigyeltetjük és megneveztetjük a környezetükben található állatokat, gyümölcsöket, virágokat, zöldségféléket. Ismerkednek a testükkel: az érzékszervek funkciójával, ápolásával.

A 4-5 éves gyermekekkel megfigyeltetjük az évszakokat, a természet változásait. Összefüggéseket kerestetünk az időjárás és az emberi tevékenység, valamint az állatok életmódjában bekövetkezett változásokról. Rügyeztetünk, magvakat csíráztatunk. Évszakalbumot készítünk. Beszélgetünk a családról, családi fotókat nézegetünk.

Bemutattatjuk a gyerekekkel családtagjaikat, otthonukat. Tudatosítjuk bennük testünk ápolásának szükségességét és az orvos gyógyító munkájának fontosságát. Ellátogatunk közeli intézményekbe, szolgáltató üzletekbe. Gyakoroltatjuk a gyalogos közlekedést. Megfigyeltetjük a személy-, és teherszállításra alkalmas járműveket. Megismertetjük velük az óvoda környékén élő háziállatokat, madarakat, bogarakat. Vadállatokkal állatkertben vagy néhány perces videó-filmen ismerkedhetnek.

Az 5-6-7 éves gyermekekkel megfigyeltetjük az évszakok szépségét, hangjait, jellemző színeit. A növények fejlődési feltételeit természetben is megfigyelhetjük.

Hagymát hajtatunk, csíráztatunk, ágakat rügyeztetünk. A gyűjtött terméseket osztályozzuk, s amit lehet, hasznosítunk. Megfigyelhetjük a napszakokat. Szimulációs játékokban felelevenítjük az egyes napszakok tevékenységét. Ismerkednek a felnőttek munkájával. Ellátogatunk közeli középületekbe, építkezésekre, szaküzletekbe.

Arra törekszünk, hogy minél több ismeretük legyen a szárazföldi-, vízi-, és a légi közlekedésről. Megfigyeltetjük, hogy hogyan élnek környezetükben a háziállatok. Ezeket összehasonlítjuk a többi, ismert állat életmódjával. Eddig szerzett ismereteiket tovább bővítjük állatkerti séta során, vadasparkban, videofilmekkel.

Kirándulások, séták alkalmával megismerkednek a természetben való helyes magatartási formákkal. Megismerkednek a környezetszennyezés káros következményeivel. Sok-sok élmény, tapasztalás útján elsajátítják a környezetvédelem legelemibb szabályait.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportos formában történik. A mi feladatunk az, hogy megtaláljuk az óvoda szűkebb és tágabb környezetében a megfigyelések helyszíneit, elegendő időt biztosítsunk a rácsodálkozásra, alkalmat teremtsünk a gyermekek érdeklődésének kielégítésére.

A foglalkozásokat lehetőség szerint természetben szervezzük meg.

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Egyéb pszichés fejlődési zavar esetén a gyerekeknél másodlagos tünetként megjelennek a tanulási zavar bizonyos jelei. Figyeljünk a testséma, a percepció fejlesztésére. A vizuális, akusztikus figyelem és emlékezet náluk is fejlesztésre szorul.

Az idő megfelelő beosztásához fontos az idő előre jelzése, megjelenítése, az előre megbeszélt szabályok következetes betartása.

Autizmus spektrum zavar esetén is fontos, hogy a gyermekek változatos tevékenységekben vegyenek részt. Mivel a fejlődési zavar akadályozza a tárgyi, szociális környezet megismerését és megértését, az adaptív viselkedés fejlődését, gyakran az autizmussal élő gyermekek kaotikusnak láthatják, érzékelhetik környezetüket. A hagyományos tanulási-

tanítási stratégiák kudarcot vallhatnak, ezért esetükben lényeges a vizuális támpontok adása, az ún. protetikus környezet megteremtése. Ennek elemei a tér strukturálása, a napirend használatával egy tér-idő struktúra adása, annak jelzése a gyermek felé, hogy mit, hol talál, meddig tart egy-egy tevékenység (munkarend), valamint annak jelzése, hogy hogyan tudja elvégezni az adott tevékenységet (munkaszervezés).

A környezet adaptálásának célja a bizonytalanság érzetének csökkentése, az újtól való félelem, szorongás csökkentése, az inadaptív viselkedések megelőzése.

Az idő múlását a gyermek egyedi szükségletének megfelelően több módon érzékeltethetjük. Használhatunk órát, homokórát, tojásfőző órát, különböző telefonos applikációkat, de zenével vagy egy-egy játék darabjainak elfogyásával is jelezhetjük az idő múlását.

Két tevékenység közötti átmeneti időben lényeges a várakozási idő jelzése, illetve annak meghatározása, hogy adott idő alatt mit tehet a gyermek (pl. vizuális óra, várj és szabálykártya alkalmazása).

Egy tevékenység lépéseit leggyakrabban folyamatábrával szoktuk jelezni (pl.: kézmosás, öltözés, terítés).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek tudják nevüket, születési idejüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között. Ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét, gyönyörködni tudnak szépségében.
- Tárgyak, jelenségek között néhány jellemző összefüggést felismernek.
- Ismeri a környező utcákat, a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Felismerik a napszakokat és ehhez kapcsolódó tevékenységeket.
- Ismerik a háziállatokat, és a vadon élő állatok jellegzetes fajait.
- Ismerik a környezetük növényeit, azok gondozását. Tudják, hogy a növények fejlődése és időjárás között összefüggés van.
- Gyakorolják az elemi közlekedési szabályok betartását.
- Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A gyerekeknek van olyan alapismeretük, amivel tudják óvni, védeni és szeretni a természetet és környezetüket.

Környezet mennyiségi és formai összefüggései

Célunk:

A környező világ mennyiségi, formai és kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása játékos formában, ezáltal matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut a gyermekek, igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladataink:

1. A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása
2. Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, rész képességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátíttatása
3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

1. A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása

A környezet megismertetése során a gyermekek matematikai tartalmú tapasztalatok birtokába jutnak. A matematikai fogalmakkal a minden napi életben állandóan találkoznak, így szinte természetes módon ismerkednek velük. Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

2. Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, rész képességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátíttatása

5 éves korig:

- Megpróbálhatnak tárgyakat, személyeket szétválogatni, osztályozni saját szempont és megnevezett, ismert tulajdonságok szerint.
- Mennyiségeket mérhetnek össze, magasság, hosszúság, tömeg és űrtartalom szerint.
- Hatos számkörben gyakoroltatjuk, hogy melyik a több, a kevesebb. Az "ugyanannyi" szó megértését párosítás segítségével segítjük.
- A kis számokat megszámlálás nélkül is felismertetjük - összkép alapján (1-2-3).
- A geometria körében próbálkozhatnak az építőelemek összehasonlításával, szétválogatásával, különféle geometriai tulajdonságok alapján.
- Építészeti alkotásokat hozhatnak létre szabadon és másolással.

5-6-7 éves korban:

- Összehasonlítanak tárgyakat, személyeket, felismert tulajdonságok szerint.
- Megpróbálnak tárgyakat, személyeket szétválogatni, elrontott válogatásokat javítani, más által elkezdett válogatásokat folytatni.
- Tárgyakat, személyeket, sorba rendeznek megnevezett mennyiségi tulajdonságok és elrendezett elemek sorrendjében felismert szabályok szerint.
- Sorozatot készítenek mennyiségi tulajdonságok szerint.
- Tárgyakat mérnek össze vastagság, bőség, terület szerint.
- A tárgyak eszközök összemérése, elemeik párosítása a gyermekek egyéni fejlettségétől függően nagyjából 12-ig terjed.

- A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát tovább mélyítjük párosítás segítségével.
- A műveletek előkészítéséhez tapasztalatokat szereznek a darabszám változásairól.
- Gyakorolják a sorszámokat, irányokat, labirintusban való tájékozódást.

3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A matematikai nevelés tekintetében is rendkívül fontos az életkor-specifikus módszerek megválasztása. Az eljárások megválasztásában döntő szempont, hogy természetes megközelítésben jelentsen lehetőséget a tapasztalásra, a tudás gyarapítására:

- utánzás, minta-modellkövető (5 éves korig ez a módszer dominál),
- spontán játékos tapasztalatszerzés, irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és megoldás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A komplex matematikai foglalkozásokon vagy a kötetlen kezdeményezéseken minden esetben támaszkodunk a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek a természetben végzett megfigyelések, tapasztalatok alapján tudnak tárgyakat, személyeket szétválogatni.
- Tudnak sorba rendezést végezni megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok szerint.
- Számfogalom megalapozására képesek.
- Tapasztalatokat szereznek a geometria körében (építésekkel, síkbeli alakzatokkal).
- A tárgyakat legalább 10-ig megszámozzák.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.
- Jól tájékozódnak a térben és síkban ábrázolt világban.
- Elemi matematikai ismeretekkel és fogalmi gondolkodással rendelkeznek.

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés célja, hogy:

Megéreztessek a gyermekekkel a közös éneklés, a közös játék örömét, ami fejleszti a zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Minél több olyan zenei élményhez juttassuk őket, melyek megalapozhatják zenei anyanyelvüket.

Feladataink:

1. A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
2. A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

1. A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képesség szintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekekkel mondókákat, énekes játékokat, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat, komponált gyermekdalokat ismertetünk meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A 3-4 éves korú gyermekekkel elsősorban olyan ölbéli játékokat ismertetünk meg, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Ezek között szerepelnek arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játék. A szeretet - kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsikkel olyan egyszerű, 4-5 hangból álló énekes játékokat ismertetünk meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható.

A gyermekeknek egy- két komponált gyermekdalt is tanítunk az ünnepek köszöntésére.

A 4-5 éves gyermekeknek megtanítunk mondókákat, és még mindig játszunk velük ölbéli játékokat. Éneklünk velük dúr - hexachord hangkészletű énekes játékokat, amelyekkel mozgásukat is jól fejlesztjük. Megismertetjük velük a csigavonal, hullámvonal, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl már a szinkópát is megjelenítjük.

Az 5-6-7 éves gyermekeket is eljuttatjuk arra a szintre, hogy „anyáskodóak” legyenek, játsszanak minél több ölbéli játékot a kisebbekkel. Ezek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játékhelyzetben is alkalmaznak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk, amiket magunk tudunk előadni, és amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekelünk, de a zenei anyagunkban megjelenítjük a rokon-, és más népek dalait, valamint a magyar komponált műzenét, altatódalokat és a klasszikus műzenét is.

2. A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekeknek 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot tanítunk. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok szerepelnek. E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék.

A jóízű játékok közben közvetve ismertetjük meg a gyermekekkel a zenei alapfogalmakat és szereztetjük meg a zenei készségeket. Gyakoroltatjuk a halkabb, hangosabb beszédet, mondókázást, éneklést. Megfigyelgetjük a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Különböző mozdulatokkal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést. Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, énekelve csalogatjuk őket a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képessé tegyük őket az áhítatos zenehallgatásra. Minél több zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadással. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez gyakran kapcsolunk zenehallgatási élményt.

A 4-5 éves gyermekekkel 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat énekelgetünk. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megtanítása mellett a 3-4 éves korban tanult dalokat is ismételtetjük.

A tiszta éneklés érdekében gyakran énekelgetjük a gyermekeket önállóan. Énekelgetjük őket egyénileg, kisebb csoportban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben.

A lelassított éneklés közben megmutattatjuk az énekek dallamvonalát.

Játszunk a gyermekekkel kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Éreztetjük az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Többféle ritmuseszközt adunk a kezükbe a ritmusérzék fejlesztése érdekében. A zenei élményt mindennapossá tesszük az óvodában, többféle tevékenységhez kapcsolódva.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt tanítunk. A legidősebb óvodásokkal bonyolultabb párcserés, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezünk, amit e korosztály néptáncának is tekinthetünk. A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést összekapcsoljuk a tempó változtatásával vagy dallambújtatással.

A gyermekekkel megkülönböztetjük az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Gyakran játszunk velük zenei formaérzék - fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, lehetőséget

teremtünk arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy metalofonon is játszassanak.

Sajátos nevelési igényű gyermeknél:

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral diagnosztizált gyerekeknek az együttes játék pozitív élményeket nyújt. A szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermekek mozgásának összerendezettségét. A ritmusérzék fejlettlensége tapasztalható náluk. A spontán énekes, ritmikus megnyilvánulások segítik újra átélni a pozitív és negatív élményeket. A zenei interakció fő célja a szociális interakciók kialakítása és megerősítése a zene sajátos lehetőségeinek felhasználásával. A zenei interakció további céljai az általános zenei, korai mozgásos, kognitív készségek fejlesztése.

Autizmussal élő gyermekeknél a zene és a hangszeres játékok olyan örömforrást jelenthetnek, ahol a dallam és a ritmus lüktetése, ismétlődése kiszámíthatóságot nyújt, biztonságérzetet adva segíthet a gyermekekben lévő szorongás oldásában. Emellett a zenés foglalkozás kezdeményezések alkalmat teremtenek a szociális interakciók kialakítására, az olyan szociális készségek, mint például a szerepcsere, várakozás gyakorlása, sorrakerülés kivárása, társak testi közelségének elfogadására, gyakorlására.

3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű. A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro csoportos formában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni.

A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk. Módot teremtünk arra, hogy a gyermekek kedvük szerint hallgassanak néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

A tagóvodánként élünk lehetőségeinkkel. Megszervezik, hogy az - előzőekben már említett - iskolák hangversenyeit, hangszerbemutatóit látogassuk, karácsonyi hangverseny keretében vendégül látjuk a zenei tagozatra járó volt óvodásainkat.

Maradandó élmény a gyermekek számára a művész szülők kis hangversenye az óvodáinkban.

A népzene egyre inkább tért hódít. Az élőzenés táncház, a népzenei farsang komoly értékközvetítő hatása mellett a készségfejlesztés eszköze is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.

- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- A ritmusjátékos hangszereket egyre gyakrabban használják önállóan is.
- Igénylik a komolyzenét a szabad játék, és a játékba integrált tanulás keretei között is.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Célunk:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér-, forma- és színeképzetének gazdagítása, esztétikai igényességük alakítása.
- Az egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva a képi-plasztikai kifejezőkészség, komponáló-, térbeli tájékozódó-és rendezőkészség alakítása.

Feladataink:

1. A gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
2. A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése
3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Egyéb pszichés fejlődési zavar esetén az idegrendszer érzékenysége, éretlenség miatt szenzoros integrációs problémák előfordulnak. Bizonyos ingereket nagyon szeretnek és kersnek a gyerekek (például szívesen gyurmáznak, homokoznak), bizonyos ingereket elutasítanak és nem lehet őket a feladat elvégzésére rávenni. A gyerekek finommotorikája gyengébb lehet, egyénileg fejlesszük őket. A szem-kéz koordináció is fejlesztendő. A vizuális figyelem és emlékezet terén is elmaradás tapasztalható náluk. Olyan feladatot kapjanak, amelyet el tudnak végezni, mivel figyelmük könnyen elterelődik. Az apró eredményeknek is örüljünk, azonnali megerősítésre van szükségük.

Az autizmussal élő gyermekek finommotorikájának fejlődése gyakran késést mutat a kortársakhoz képest. Előfordul, hogy a gyerekek kevésbé motiváltak az alkotó

tevékenységben való részvételre, rajzolásra, az új eszközökkel való manipulációra, az új anyagok megismerésére. Az egyéb pszichés fejlődési zavart mutató gyermekekhez hasonlóan ezért számukra is célravezető lehet az egyéni fejlesztés, a strukturált keretek biztosítása. Sokszor előfordul, hogy a gyermekek lelkesen rajzolnak, de jellemzően csak egy adott téma/érdeklődési körben, visszatérő motívumokkal (pl.: járművek, közlekedés, vagy állatok). Ritkábban kiemelkedő tehetséggel is találkozunk ezen a területen. A gyermekek aktív bevonódását segíti ezeknél az alkotó tevékenységeknél a gyógypedagógiai asszisztens bevonása, a differenciált tevékenységszervezés, a nehézségi fok, eszközhasználat gyermekhez igazítása, vizuális támpontok alkalmazása (pl.: folyamatábra használata).

1. A gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez mindig megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk. Ezeket az eszközöket (olló, ecset, anyagok, színes papírok, fonalak, agyag, színes kréták, stb.) állandóan - egész nap, de elsősorban délelőtti gyermekek által jól elérhető helyen tartjuk. Alkalmanként délután is folytatják a megkezdett alkotást.

Szabad rajzra az egész nap folyamán van lehetőség. A tevékenységekhez megfelelő, igény szerint bővíthető helyet biztosítunk - elkülönítve a mozgásos játéktevékenységtől.

Olyan, - az alkotó tevékenységekhez elengedhetetlenül szükséges - kellemes, felszabadult, nyílt, őszinte légkört alakítunk ki, melyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába és sikertelen vagy elrontott műveiket bátran javítják. Közös értékelésünk, önértékeléseik során szeretnénk elérni, hogy fejlődjön ízlésük, átéljék az alkotás gyönyörét, sikerélményeik pedig újabb alkotásra ösztönözzék őket.

Lehetőleg természetes anyagokkal dolgozunk. Folyamatosan gyűjtjük a természetben található, általunk feldolgozható dolgokat.

Az eszközök biztonságos használatát egyéni formában tanítjuk a gyermekeknek. A balesetek elkerülése érdekében néhány eszköz esetében csak egyénileg és mikro csoportban tevékenykedhetnek.

2. A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése

3-4 éves korban: Az óvodába kerülő gyermek számára lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel. Már ebben a korban (a firkálások idején) megismertetjük őket többféle technikával, hogy ezek alkalmazása később már ne vonja el a figyelmüket magától az alkotástól.

Elkezdjük az esztétikum iránti érzékenységük és értékelő képességük kialakítását.

Észrevetjük és közösen gyönyörködünk a saját alkotásokban, a mű- és népművészet szépségeiben. Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

Ebben a szándéktalan firka és látszólag forma-firka időszakában nem tervezünk témát.

Az élményeknek, érdeklődésüknek megfelelő témaválasztásra adunk lehetőséget, karcolhatnak homokba, rajzolhatnak zsírkrétával, agyagozhatnak, festhetnek, vághatnak, ragaszthatnak, nyomatokat készíthetnek, stb.

Segítjük képalakító képességük megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

Megismertetjük velük az alakíthatóságot: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb., építések során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

4-5 éves korban bővítjük alkotó, alakító tevékenységüket.

A megfelelő szándékos képalakító tevékenységüket élményhez kapcsolódó témákkal, s az ahhoz megfelelően illeszkedő technikákkal segítjük.

Szeretnénk elérni, hogy:

- rajzaikban jelenjen meg az emberábrázolás,
- a cselekményeket saját elképzeléseik alapján jelenítsék meg,
- plasztikai munkáknál legyenek képesek a formák tagolására,
- tudják helyesen használni a zsírkrétát, ceruzát, filcet, különböző vastagságú ecseteket,
- tudjanak képeket alakítani spárgából, fonalból, textilből, termésekből,
- az építések során variálják a teret,
- tudjanak gyönyörködni a formavilág gazdagságában, a színkeveréssel alkotott árnyalatokban.

Játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készítünk.

Az 5-6-7 éves gyermekek alkotó- együttműködési képességét figyelembe véve, segítjük a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és eszközelehetőségeket, mint pl.: batikolás, kollázs, plakett, domborművek, viaszkar, lenyomatok, makettek stb. alkalmazásával.

Szeretnénk elérni, hogy:

- a saját élményeinken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek esemény ábrázolása is;
- képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat használjanak;
- plasztikai munkáikban is jelenjen meg a közös térbeli többalakos kompozíció egy-egy mesejelenet, énekes játék stb.

Ajándékokat készítünk (miután eljuttattuk őket arra a szintre, hogy igényükké válják) szüleik, testvéreik, az óvoda és a csoport kisebbjei, a felnőttek részére - általában ünnephez kötődve. Így gyakrabban átélhetik az ajándékozás örömét. Segítjük őket a játékok, bábok, kellékek készítésében.

Folyamatosan gyűjtjük az alkotó, alakító munkához szükséges anyagokat. Közös tervezzük és kivitelezzük a környezetalakító, díszítő munkánkat.

Az alkotó tevékenységeikhez szükséges anyagokat, eszközöket általában teljesen önállóan készítik elő.

Adottságainkhoz mérten biztosítjuk a több napon áttartó építkezéseket.

Megismertetjük a gyerekeket minél több műalkotásokkal, beszélünk róluk, gyönyörködünk benne, így egyre több esztétikai élményhez jutnak, alkalmassá válnak az őket ért esztétikai élmény befogadására (képeken, szobrokon, épületeken stb.).

3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A vizuális tevékenységeket zömmel kötetlen formában szervezzük, a tervszerű kezdeményezések többsége délelőtt történik, de van lehetőség alkalmanként délután is alkotni.

A gyermekek óvodába érkezésüktől folyamatosan bekapcsolódnak a munkába és a hét más napjain is újra próbálkozhatnak, alkothatnak.

Figyelembe vesszük a gyermekek természetes érdeklődését, de ügyelünk arra, hogy mindenki sorra kerüljön.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A képalakításban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Alkotásaikat jellemezze formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örüljenek alkotásaiknak és a közösen elkészített "műveknek".
- Plasztikai munkáik egyéni, részleteiben kidolgozottak legyenek.
- Téralkításban, építésekben legyenek bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Fogalmazzák meg értékítéletüket, tudjanak beszélgetni az alkotásokról.
- Figyeljenek fel a szép látványra és tudjanak gyönyörködni benne.
- Ismerjenek meg néhány műalkotást múzeumban, vagy reprodukció, diakép formájában.

7.5. Mozgás

Célunk:

- a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában;
- a gyermekek szabad mozgáskedvének megőrzése mellett tájékozódó- alkalmazkodó képességük, valamint személyiségük akarat tényezőinek fejlesztése.

Feladataink:

1. A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása;
2. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás szükségletének kielégítése érdekében.

Az egészségfejlesztés korszerű értelmezésben, a mozgás és az értelmi fejlődés egymást erősítő, kedvező hatásának hangsúlyozásával, az érzelmi biztonságban történő gyakorlati formák biztosításával.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyek sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni.

Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiség fejlődésére.

A spontán megjelenő mozgásos tevékenységeknek az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos, rendszeres mozgás kedvezően hat az erő és állóképességre, a szervezet teherbíró képességére, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulására, felerősíti, ill. kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását.

1. A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgását (járás, futás, kúszás, mászás) főként az udvaron és az ott található eszközökkel fejlesztjük. Itt lehetőségük van az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére.

A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, a csoport összetételéhez tervezzük.

3-4 éves korban a nagymozgások fejlesztését helyezzük előtérbe. Futásgyakorlatokat végzünk (futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása). Ugrásgyakorlatokat játszunk (pl.: szökdelések, rövid nekifutásból fellepés, leugrás) labdagyakorlatokkal, dobásgyakorlatokkal ismerkedünk. (pl.: hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás - elkapás, labda leütés - elkapás).

Támaszgyakorlatokat végzünk (pl.: csúszások, kúszások, mászások) megjelöltjük a talajtorna elemeit is (gurulás a test hossz tengelye körül). Sok egyensúlyozó játékot játszunk. A mozgásos játékokhoz többféle kézi szert használunk. Olyan nehézségű mozgásfejlesztő feladatokat állítunk össze, hogy a gyerekeket elvárható erőfeszítésre készítse. A helyes minta mutatóval segítjük és serkentjük a gyerekeket a mozdulatok esztétikus, pontos gyakorlására.

4-5 éves gyerekeknél még mindig a nagymozgásokat fejlesztjük hangsúlyozottan. Bővítjük a futásgyakorlatok körét (futás akadályokon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhozással). Ugrásgyakorlatokat végzünk (egy lábon, páros lábon, szökdelésből, felleugrás két lábra, helyből távolugró verseny). Gyakran játszunk labdagyakorlatokat (feldobás, elkapás, labdavezetés, gurítás). Dobásgyakorlatok közül egykezes felsődobással célba dobás, harántterpeszből babzsák távolba hajítás. Támaszgyakorlatokat végzünk talajon és szeren egyaránt. Sok játékos feladattal fejlesztjük a gyerekek egyensúlyérzékét,

szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódását. A talajtorna részeként a gurulóátfordulás és kézenállás előgyakorlata is megjelenik.

Az 5-6-7 éves korosztálynak olyan feladatokat állítunk össze, amelyek mozgás közben fejlesztik az alaklátást, formaállandóságot, finommotorikát. A kézi szerek széles körét használjuk, hogy mozgásuk összerendezett, harmonikusabb legyen (kisebb-nagyobb labdák, botok, kendők). Különböző tempóban futunk (fokozódó futás lassútól a gyorsig).

A futógyakorlatokat sorversenyekkel, váltóversenyekkel, versenyfutásokkal gazdagítjuk. Ugrásgyakorlatok közül végzünk szökdeléseket egy és páros lábon, sorozatugrásokat különböző magasságban és távolságban elhelyezett tárgyakon át, magas és távolugrásokat. Nehezítjük a dobásgyakorlatokat, párokban is labdázunk.

Ismételjük a talajtorna elemeit, egyensúlyértéküket összetett feladatokkal fejlesztjük.

Ahol a terem nagysága lehetővé teszi, napközben is gyakoroljuk a foglalkozásokon megismert mozgáselemeket.

2. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében:

- A gyerekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk.
- Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korcsoportban heti 1 alkalommal, különböző időkerettel tartjuk.
- A minden napi testnevelést a délelőtti udvarra menetel előtt szervezzük, ha lehetséges szabad levegőn. Felépítésében és tartalmában, összhangban van a kötelező foglalkozásokkal, de a játék kiemelkedő szerepet kap.
A mindennapi testnevelést megfelelő zenére is végezhetjük. Ilyenkor azonban Külön ügyeljünk az esztétikus mozgásra.
- Minden évben egyszer részt veszünk az Óvodás Olimpián.

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Kiemelkedő fejlesztési terület: testkép kialakítás (megtapasztalás, érzés), testfogalom rögzítése (saját testéről szerzett információ), testséma kialakítása (a test mozgásos érzékelése), saját testhez való viszonyítás-névutók használata., irányok megállapítása térben, majd síkban.

A gyerekek mozgása merevebb, diszharmonikusabb lehet. Mozdásfejlődésük eltérhet az átlagostól, a mozgásterápia elengedhetetlen. Tudatosítsuk a szabályokat, és következetesen tartassuk be velük. Ezek a gyerekek nagyon is igénylik a korlátokat, a szabályokat. Különösen figyeljük a nagymozgások és az egyensúlyérzék fejlesztésére. A téri tájékozódás elsajátítása hosszabb ideig tarthat számukra.

Autizmus spektrum zavar esetén ezeken felül számolni kell egyéb minőségi eltérésekkel is (pl.: izomhypotónia, a mozgásfejlődés eltérései, késése, az utánzás képességének nehezítettsége, mivel hiányzik a motiváció a kortársakkal való közös, mozgásos játékokra, ezért a gyakorlatlanság hiánya). Gyakori jellemző a gyermekek viselkedésének leírásakor a különböző sztereotíp, repetitív mozgásos jegyek leírása (pl.: repkedő kézmozgás, hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás). A mozgásfoglalkozások tervezésekor az autizmussal élő gyermekek bevonódását segíthetik a vizuális támpontok alkalmazása (pl.: célba dobásnál karika jelzi, hova álljon a dobó, a játékok sorrendjének fényképekkel történő jelölése, zsetonokkal/babzsákokkal jelölhetjük a feladat ismétlésszámát).

Ezen kívül szükség lehet gyógypedagógiai asszisztens bevonására, hogy a gyermek részt tudjon venni a foglalkozáskezdeményezésekben, játékokban, valamint külső jutalmazás alkalmazásában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- a gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,
- a gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérezelése, összerendezett mozgása kialakult;
- ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni,
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor,
- tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni,
- szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni,
- tudnak helyben labdát vezetni

7.6. Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgással is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világtképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongását, s egyben feloldást és megoldást kínál.

Célunk:

A gyermek érzelmi-, értelmi- és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, a rímek csengésével.

Feladataink:

1. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
2. A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása. (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
3. A meghitt mesemondás, vers tanulás feltételeinek megteremtése

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

Programunk kiemelt feladata a művészeti nevelés, irodalmi élménynyújtás (minden nap van mese, vers), de a gyerekek figyelmi és magatartásszabályozási problémái nehezé tehetik számukra ezeket a helyzeteket. Ebben a helyzetben is fontos a szabályok lefektetése és ezek következetes betartatása, a gyermek képességeihez alakított elvárás-rendszer.

1. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Anyagaink összeállításánál elsődleges feladatunk, hogy igényes, művészi értékű irodalmi alkotások kiválasztásával biztosítsuk az esztétikai élményt. Ezt csak pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatossággal valósíthatjuk meg.

A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlések jellemzik.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A 4-5 éves korú gyermekkel már többfázisos szerkezetű állatmeséket, népmeséket, novellisztikus - realiztikus meséket mesélünk. A magyar klasszikusok és a magyar írók modern meséiből egyaránt válogatunk.

A mondókázás anyagát népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják. Ezek mellett vidám, humoros versekkel, a klasszikus és a mai magyar költők népművészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó verseivel is megismertetjük a gyerekeket.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmesék, cselekményesebb népmesék, novellisztikus - realisztikus mesék mellett klasszikus tündérmeséket, tréfás meséket, műmeséket egyaránt beépítünk a gyerekek mesetárába.

Alkalmanként a szomszéd népek irodalmából is mesélünk. A folytatásos meseregényeket is nagyon élvezik ebben a korban.

Versanyagukat különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal, gyakori közmondásokkal bővítjük. Mivel ebben a korban már megérzik a gyerekek a költői képek érzelmeit, kifejező erejét - lírai verseket is tervezünk.

A kiválasztott versek, mesék segítségével erősítjük magyarság tudatukat és környezetszeretetüket.

2. A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese képi és konkrét formában tájékoztatja a gyermeket a külvilág, és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A gyermek saját vers-, és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása önkifejezés egyik módja.

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélményei a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak.

Ezeket azért tartjuk nagyon fontosnak, mert amellett, hogy nagy élvezetet jelentenek a gyerekeknek, ezt ölünkben, teljes érzelmi biztonságban élik át. Ez elősegíti a kölcsönös érzelmi egymásra találásunkat.

Már ebben a korban is igyekszünk vidám versekkel megörvendeztetni őket. Bár sokszor ismételtetjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, ezt nem szabad, hogy gyakorlásnak érezzék!

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mesék többszöri elmondása után néha dramatizálunk is. Először a felnőttek, majd fokozatosan bevonjuk a gyerekeket is.

A bábokkal rövid, improvizált jelenetek bemutatása során ismertetjük meg őket. A bábok számát fokozatosan növeljük.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak olyan kellékeket használunk, melyek elősegítik képzeletük beindulását, a meséhez való erős kötődésük kialakulását.

A gyermekekkel 4-5 verset, 10-12 mondókát és 8-10 mesét ismertetünk meg.

A 4-5 éves gyermekekben már kialakul a mese, a vers szeretete. Arcukon egyre többször felfedezhetjük a megfelelő figyelő ámulatot. Játékukban egyre gyakrabban előfordul mesélés, a bábozás és az ismert mondókák, kiolvasók ismételtetése. Verseik kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. Ebben a korban segítségünkkel már megjelenítik a meséket és az átélt élményeiket, bábjátékot rögtönöznek.

4-5 mondókát, 8-9 rövid verset, 10-14 új mesét tervezünk meg.

5-6-7 éves korban 4-5 kiolvasót tanítunk meg, és minden alkalmat kihasználunk azok ismétlésére. Rendszeresen játszunk rímes találós kérdéseket, rímjátékokat alkotunk közösen. Az előző évben megismert verseket folyamatosan ismétljük.

A 15-20 vers válogatásánál ügyelünk arra, hogy mindig kapcsolódjanak élményeikhez. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozására.

Az egyszerű meséket már önállóan dramatizálják, bábozzák.

Többször olvasunk folytatásos meséket.

Megpróbáljuk velük a mesék önálló befejezését, új mesék kitalálását. Az év folyamán 15-20 új mesét hallgatnak meg.

A tanult versekről, mesékről albumot készítünk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen ismételtetnek verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak maguk és mások szórakoztatására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.

8. Munkajellegű tevékenységek

Célunk, hogy gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségeket, tulajdonságokat alakítsunk ki, melyek fejlesztik egész személyiségüket, ezen belül pozitívan befolyásolják közösségi kapcsolataikat is.

Feladataink:

1. a különböző típusú munka és munkajellegű tevékenységek tudatos pedagógiai megszervezése;
2. a gyermekekkel való folyamatos együttműködés;
3. folyamatos konkrét, reális, vagyis fejlesztő értékelés

A tevékenységek tartalma: a.) önkiszolgálás

b.) naposság

c.) a csoport érdekében végzett tevékenységek

1. A különböző típusú munka és munkajellegű tevékenységek tudatos pedagógiai megszervezése

A gyermekek munkajellegű tevékenysége a személyiségfejlesztés fontos feladata, valamint a közösségi kapcsolatok alakításának eszköze, amely tudatos pedagógiai szervezést igényel. A játékkal és a cselekvő tapasztalatszerzéssel sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőttnek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás, stb.)

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek örömmel és szívesen önmaguk, illetve a csoport érdekében olyan aktív munkát végezzenek, amelyre képesek. Kezdetben segítséggel, később egyre önállóbban, öntevékenyen végzik a munkajellegű tevékenységeket. Mi, felnőttek először mindig bemutatjuk az egyes munkafázisok sorrendiségét, szükség esetén az egyes eszközök használatát. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömeit, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

Tevékenységüket mindig buzdítóan, megerősítően értékeljük. Ezzel is szeretnénk elérni, hogy pozitív viszonyt alakítsunk ki bennük a munkához.

A tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoportok összetételét.

A vegyes életkorú vagy nagyon eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelünk arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyiket se terheljük túl.

Figyelembe vesszük, hogy a gyerekek többségének van kedvenc munkatevékenysége, amit szívesen, örömmel végez. Engedjük, hogy ebben kiteljesedhessen. Arra azonban ügyelünk, hogy az alapfogásokat megismerjék minden munkában.

Minden korcsoportnál fontosnak tartjuk:

- az önkiszolgálást (testápolás, öltözködés, étkezés),
- az alkalmi munkákat,
- a közösségi munkákat,
- a környezet gondozását.

3-4 éves korban:

Az önkiszolgálással kapcsolatos feladatokkal, azok sorrendjével felnőtt segítséggel ismerkednek meg. Bevonjuk őket alkalmi munkákba és a szabályosan ismétlődő mindennapi tevékenységekbe. (pl.: játékok elrakása, székek rendezése, segítség a teremdíszítésben). Ezeket közösen végezzük velük.

4-5 éves korban:

Egyre önállóbbak az önkiszolgálásban. Az ezzel kapcsolatos munkatevékenységek begyakorlása után a gyermekek fejlettségétől függően vezetjük be, és fokozatosan bővítjük a naposságot.

Együtt végezzük az alkalomszerű, ismétlődő munkajellegű tevékenységeket (pl.: a játékok helyrerakása, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és mosdó rendjének megőrzése, teremdíszítés.)

Az élősarok gondozását, a növények ápolását is közösen végezzük.

5-6-7 éves korban:

Az önkiszolgálás már egyre tudatosabb és örömtelibb tevékenység.

A naposi munkát önállóan és igényesen végzik. Elvárjuk tőlük, hogy ízlésesen, esztétikusan terítsenek. Az alkalomszerű munkákat önként vállalhatják. Gyakori dicsérettel, elismeréssel kívánjuk elérni, hogy szívesen és egyre többen vegyenek ebben részt. Bevonjuk őket a kicsik segítségébe. Közös ügyelünk környezetünk rendjére mind a csoportszobában, mind az udvaron.

A kerti munkában részt vesznek, segítenek a fű locsolásában. Segítenek a falevelek összesöpprésében, a hó eltakarításában.

Természetesen minden tevékenységhez biztosítjuk a gyermekméretű szerszámokat.

Sajátos nevelési igényű gyereknél:

A kognitív viselkedés terápia során a gyerekek konzekvens, világos elvárásokra támaszkodhatnak, viselkedésükről folyamatos visszajelzést kapnak. A módszer nagy hangsúlyt fektet a fejlődésre, lépésről-lépésre tanítja a gyermekeket azokra a készségekre, melyekkel hatékonyan javul önkontrolljuk, épül önértékelésük, erősödik önbizalmuk.

A tudatosan alkalmazott pozitív megerősítők segítségével átélt sikerélmény sok nehézségen segíti át őket, jelentősen fokozza a gyerekek motivációját a viselkedés korrekciójában.

A gyerekeket olyan feladatokkal bízunk meg, ahol mozoghatnak, mivel nem tudnak hosszú ideig egyhelyben ülni. Megkérhetjük őket részfeladatok önálló elvégzésére. Mindig rövid utasításokat kapjanak, mert figyelmük könnyen elterelődik. Állandó odafigyelést, segítséget igényelnek, hogy az elkezdett tevékenységet befejezzék.

Amennyiben a gyermek képességei megengedik- speciális módszerek (vizuális segédeszközök) alkalmazása mellett – fontos egyszerűbb naposi teendőkbe bevonni őket pl. terítés, asztalterítés. Képességeiknek megfelelően bízhatunk rájuk feladatokat, illetve minden olyan tevékenységbe vonjuk be, ami számára sikerélményt nyújt.

Csak annyit segítsünk a gyerekeknek, amennyi ténylegesen szükséges.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- a gyermekek szeretnek közösen dolgozni;
- örülnek, ha a kötelességüket teljesítik;
- szívesen segítenek a kisebbeknek;
- szeretnek meglepetést készíteni szüleiknek, testvéreiknek, az óvodával kapcsolatban lévő iskolásoknak;
- öltözködés, tisztálkodás és étkezés terén önállóak

9. Óvodánk hagyományos ünnepei, és a Jeles Napok

Céljaink:

- hogy az ünnepélyekkel, rendezvényekkel színesebbé tegyük óvodai életünket;
- érzékeltesük az ünnepek többi naphoz viszonyított másságát;
- óvodánk hagyományos ünnepei során is erősítsük a közösséghez tartozás érzését.

Feladataink:

- az ünnepekre való készülődés legalább olyan hangsúlyt kapjon, mint maga az ünnep,
- az ünnep mindig vidám hangulatú, felszabadult együttlét legyen,
- mindig esztétikusan és az alkalomhoz illően díszítsünk,
- használjuk ki az adódó lehetőségeket a család és az óvoda kapcsolatának elmélyítésére.

Óvodánk hagyományos ünnepei:

1. Mikulás
2. Karácsony
3. Farsang
4. Március 15.
5. Húsvét
6. Anyák napja
7. Évzáró
8. Gyermeknap
9. Sportnap

Tiszteletben tartjuk a tagóvodák, csoportok egyéni sajátosságait, hagyományait. Közös célunk és feladatunk, hogy ezek az ünnepek a gyermekek számára mindig maradandó élményt jelentsenek. A műsorok mindig igényesek, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelőek. Esztétikus, kedves ajándékokat is készítünk számukra.

A környezettudatos nevelés jegyében a környezeti Jeles napok közös megünneplése során a játékokkal, szokásrendszer megalapozásával, alakítjuk az attitűdjüket.

Az Állatok világnapja, a Víz világnapja, a Föld napja és a Madarak és fák napja ünnepéhez kapcsolódó projektekben komplex tevékenységek közben történik környezettudatos attitűdjük alakítása, amely viselkedésminták elsajátítását és gyakorlását teszi lehetővé. (pl. a szelektív hulladékgyűjtés, a takarékoság, környezetünk tisztaságának megóvása és a harmonikus együttélés környezetünkkel.)

1. Állatok világnapja
2. Víz világnapja
3. Föld napja
4. Madarak és fák napja

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- a gyerekek megérik az ünnepek hangulatát, másságát, kiemelkedését a hétköznapiakból;
- fejlődik a közösségi érzésük, átéli, hogy nem csak a saját csoportjuk közösségéhez tartoznak, de egy nagyobb közösséghez, az egész óvodához is;
- megízlelik az adni is öröm, nem csak kapni érzést;
- az egyes műsorokon való szereplés során nő önbizalmuk, megismerkednek bizonyos hagyományokkal, mely növeli nemzeti öntudatunkat.

10. Az óvodás gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, mérése, értékelése

(1) Az Nkt 63 § Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72 § (1) bekezdés (a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteletségének nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint Nkt. 72 § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

(3) Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72 § (1) bekezdés (a) pontjában, valamint (4) bekezdésben foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerinti illetékes kormányhivatalt.

(4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd, hallás, látás, mozgásfejlődés eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat az egyéni fejlesztési lapon.

A gyermek majd az iskolában szocializálódik iskolássá.

„ A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez”

„ A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására képes fokozatosan kialakuló együttműködésére, kapcsolatteremtésére felnőttel és gyermektársaival.

Sajátos nevelési igényű gyermeknél:

A mérés, értékelés alapfunkciója eltér az óvodákban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, méri a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát. A gyermek fejlesztésének alapja a szakértői véleményben leírtak alapján készülő egyéni fejlesztési terv. Egyéni fejlesztési tervet a gyógypedagógusok félévente készítenek. A félév fejlesztésének értékeléseként gyógypedagógiai jellemzést állítanak össze, amit a szülőkkel, óvodapedagógusokkal, gyógypedagógiai asszisztensekkel is ismertetnek, megbeszélnek.

A kötelező kontroll- vizsgálatához szükséges pedagógiai/gyógypedagógiai jellemzéseket a szakértői bizottság által kért formában és időpontban az intézmény továbbítja.

Óvoda-iskola átmenet kérdései:

A sajátos nevelési igényű gyermek nyolcadik életévéig részesülhet óvodai ellátásban, ezt követően az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság tesz javaslatot a beiskolázással kapcsolatban, és jelöli ki azt a beiskolázási formát és intézményt, ahol a gyermek tankötelezettségét teljesítheti.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE

KISCSOPORT

TENNIVALÓK	HATÁRIDŐ
háromnapos megfigyelések rögzítése	folyamatos
beszoktatási tapasztalatok	október 30.
fejlettségmérő lapok (X) megfigyelési szempontok: - viselkedésre általában jellemző - foglalkozás alatti viselkedés fejlesztési terv	február

KÖZÉPSŐ CSOPORT

TENNIVALÓK	HATÁRIDŐ
fejlettségmérő lapok (X) megfigyelési szempontok: - viselkedésre általában jellemző - foglalkozás alatti viselkedés fejlesztési terv	október 30.
rövidített DIFER mérés	január
fejlettségmérő lapok (X) megfigyelési szempontok: - viselkedésre általában jellemző - foglalkozás alatti viselkedés fejlesztési terv	február
Kíváncsi Láda	márciustól

NAGYCSOPORT

TENNIVALÓK	HATÁRIDŐ
DIFER bemeneti mérés	október
fejlettségmérő lapok (X) megfigyelési szempontok: - viselkedésre általában jellemző - foglalkozás alatti viselkedés fejlesztési terv	október 30.
fejlesztési terv	február
DIFER kimeneti mérés	április
Fejlődési jellemzők óvodáskor végén az iskolába menőknek az óvodában maradóknak: fejlettségi lapok (X)	június 15.

11. Óvodánk kapcsolatrendszere

A kapcsolatok kialakításában óvodánk nyitott és kezdeményező. Haladva a kor vívmányaival óvodánk kapcsolatrendszerét segíti az informatikai eszközök használata. Partnereinkkel való kapcsolatteremtés során használjuk az online felületeket is.

11.1. Óvoda-család kapcsolata

2011. évi CXCV. törvény

3. § (1) A köznevelés középpontjában a gyermek, a tanuló, a pedagógus és a szülő áll, akiknek kötelességei és jogai egységet alkotnak.

(2) A köznevelésben a nevelés és oktatás feladatát a gyermek szülei, törvényes képviselői megosztják a köznevelési intézményekkel és a pedagógusokkal. E közös tevékenység alapja a bizalom, az intézmény és a pedagógusok szakmai hitele.

- Az óvodai nevelésünk a családi nevelés kiegészítőjeként szolgálja a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztését.
- Továbbra is törekszünk a korrekt, partneri együttműködésre a szülőkkel a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.
- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait.
- Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz keressük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldását
- A szülői szervezetet tagóvodánként fogjuk össze.
- A házirend egy példányát beiratkozáskor átadjuk a szülőknek.
- Tájékoztatjuk a szülőket a belső ellenőrzési rendszer működése során keletkezett összegzésekről, dokumentumokról (visszacsatolás a véleménykérő kérdőívek összegzése után pld.)
- Segítjük a Köznevelési törvényben biztosított jogok gyakorlását

A kapcsolattartás formái:

- az óvodai előjegyzés az első személyes találkozás,
- összevont és csoportos szülői értekezletek,
- fogadó óra,
- játék és munkadélutánok,
- napi kapcsolattartás,
- esetenkénti családlátogatás,
- közös ünneplés: karácsony, farsang, anyák napja, évzáró
- közös programok: kirándulás, múzeumlátogatás, stb.,
- kerületi rendezvényeken való részvétel: Művészeti Fesztivál, Óvodás Olimpia, Kodály Gála
- Óvodai Galéria kiállítása,
- SZMK tagjaival megbeszélések.

A kapcsolattartási forma megválasztásában is alkalmazkodunk a szülők igényeihez, kéréseihez.

Sajátos nevelési igényű gyermeknél:

Megfelelően előkészített szülői értekezlet keretében az érintett gyermek szülei tájékoztathatják a többi szülőt, hogy kisgyermekük milyen eltérő fejlődést mutat. Elmondhatják, hogy ez mivel jár, toleranciát, türelmet, és megértést kérhetnek tőlük. Az együttnevelés fontosságára kell a hangsúlyt fektetni. Bízgatni kell a többi szülőt arra, hogy problémájukat, aggályait nyugodtan jelezzék. Figyelni kell arra, hogy ne váltson ki a helyzet ellenérzést.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermeket nevelő családdal való kapcsolat bizalmon alapszik, különösen fontos a kölcsönös segítségnyújtás, információcsere.

Egy TEAM (gyógypedagógus, pszichológus, óvodapedagógus, szülő) létrehozása elengedhetetlen, amely meghatározott időnként konzultál a gyermek fejlődéséről, és a felmerülő problémák megoldásáról.

Fontos a korrekt, intenzív, tájékoztatás napi kapcsolattartásban, hogy a szülő az óvodapedagóguson keresztül pontosan tájékozódjon az óvodai eseményekről (gyakran okoz problémát a velük történt események felidézése).

Az óvónő vegye figyelembe a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket nevelő család szempontjait, annak makro és mikro társadalmi pozícióit, valamint belső struktúráját.

A gyermek egyéni fejlesztési tervének kidolgozásakor a gyógypedagógusnak szülők és a család kéréseit mindenkor szem előtt kell tartani a gyermek képességeinek megfelelő realitásokon belül. A pedagógusok és az együttnevelést segítő szakemberek is felhasználhatják a szülők gyermekükkel kapcsolatos tudását, tapasztalatait.

A szülők tele vannak félelemmel a gyermekek jelenlegi viselkedésével és a jövőjével kapcsolatban, ezért a megfelelően kialakított kapcsolat, oldhatja a szorongást.

A felmerülő problémákra a család és a pedagógusok közösen keressék meg a megfelelő megoldást s egyformán közvetítsék a követendő magatartást a gyermek számára.

11.2. Óvoda és a környező iskolák kapcsolata

Az óvodai és az iskolai nevelés közötti kapcsolat erősítésére a „Magyar közoktatás távlati fejlesztésének stratégiája” is felhívja a figyelmünket. A két intézménytípus országos alapidokumentuma építkezik egymásra, s a kerületi koncepcióban is megfogalmazást nyer a nevelés összehangolásának szükségessége a napi gyakorlati pedagógiai munkától az arculatalakításáig.

Működő hagyományaink mellett tagóvodánként is ki kell alakítani a kapcsolattartás új formáit a zökkenőmentes átmenet biztosítása érdekében.

A kölcsönös érdeklődés, a kötelező kapcsolattartás, a hagyományteremtő és megtartó magatartás tartalmas szakmai kapcsolat alapja, amelyben megismerjük egymás intézményének nevelési célját, feladatát, módszereit, stb.

A Köznevelési törvény szakmailag is egyértelművé teszi az egymásra építettséget, valamint a módszerbeli közelítés fontosságát.

Tudatosabban és hatékonyabban kell élni a gyermek intézményváltását segítő lehetőségeivel a fejlesztő pedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök által.

A minőségfejlesztési tevékenység keretében az iskoláktól évente kapott visszajelzéseket szakmailag elemezni kell, s mindig össze kell vetni a nevelési programunkban vállalt cél-, és feladatrendszerrel, az óvoda-specifikus módszerekkel.

Az együttműködés formái:

- a közeli iskolák pedagógusaival folyamatos szakmai kapcsolattartás,
- kerületi iskolaigazgatók és iskoláik rövid bemutatása a novemberi közös szülői fórumon
- kölcsönös látogatások az alsós kollegákkal, tapasztalatcsere,
- gyermekek látogatása az iskolákba,
- a tanítónők látogatása az óvodába,
- közös rendezvények szervezése,
- játékdélután a már iskolás óvodásoknak

Kapcsolataink ezekkel az iskolákkal a legszorosabb:

- Filler utcai Általános Iskola
- Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola
- Csík Ferenc Általános Iskola és Gimnázium
- Budenz József Általános Iskola és Gimnázium

11.3. Óvodánk egyéb kapcsolatai

- **Fenntartó**

Együttműködő, korrekt munkakapcsolatot alakítottunk ki, amelyre a kölcsönös bizalom jellemző.

- **Közművelődési intézmények**

- Marczibányi Téri Művelődési Központ**

- gyermekeknek szánt zenei programok
 - báb- és gyermekszínházi előadások
 - kiállítások

- Millenáris Park**

- megújult park és játszótér
 - kulturális rendezvény helyszín

- Marczibányi Sportcentrum**

- nagycsoportos óvodás korcsolyaoktatás

- KSH Könyvtár**

- tematikus könyvtárprogramok nagycsoportos óvodásoknak

- **Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat – II. kerületi tagintézmény**

Szakmai szervezetként segíti munkánkat, melynek alapja a folyamatos és kölcsönös együttműködés a következő területeken:

- fejlesztő pedagógiai ellátás
 - logopédia
 - pszichológiai ellátás
 - gyógytestnevelés
 - korai fejlesztés
 - szakértői bizottsági tevékenység
 - tehetségkoordináció

Sajátos nevelési igény gyereknél:

Szakértői Bizottság diagnosztizálja a gyermek sajátos nevelési igényét, térképezi fel képességstruktúráját. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása gyógypedagógusi kompetencia. Az eltérő fejlődés következtében kialakuló magatartási problémák megoldásához óvodapszichológus is bevonható.

Minden szakember, aki foglalkozik a gyermekkel, egyéni fejlesztési tervet állít fel a programunkban szabályozottan a saját területükre vonatkozóan. Az óvodapedagógus kapjon minden szakembertől állandó tájékoztatást a gyermek aktuális állapotáról, és kapjon csoporton belül megoldható fejlesztési feladatokat, lehetőségeket.

A kisgyermekkel foglalkozó gyógypedagógusok év elején, félévkor, és év végén tájékoztatják a gyermek aktuális állapotáról, a fejlesztési célokról, egyéb feladatokról a szülőket is.

Az óvoda a családdal való kapcsolattartáson kívül a következő intézményekkel tart kapcsolatot:

- diagnosztizáló intézmény
- speciális centrum
- gyermekorvos
- szakértői bizottság
- korai fejlesztést adó szakember
- bölcsődei kisgyermeknevelő
- gyermekpszichológus/gyermekpszichiáter
- pedagógiai szakszolgálat intézményei
- óvodai élet után a befogadó intézmény

• **Család- és Gyermekjóléti Központ**

A gyermekek, a családok érdekében meghatározott feladatainkban szorosan együttműködve segítik munkánkat. Az óvodai szociális segítő szolgáltatás preventív jellegű tevékenység, mely a gyermekek képességeinek, lehetőségeinek legoptimálisabb kibontakozását támogatja szociális kapcsolataik, társadalmi integrációjuk javításával.

Az alábbi szolgáltatásokat biztosítják intézményünkben:

- tanácsadás
- információ nyújtás
- közvetítés
- konzultációs lehetőségek a pedagógusok számára
- krízis intervenció
- gyermekvédelem

- **Bölcsődék**

A korábban is jól működő kapcsolatunkat a kerületi bölcsődékkel sikerült tovább mélyítenünk. A legtöbb gyermek a Varsányi bölcsődéből, de a Pasaréti úti bölcsődéből is sokan érkeztek hozzánk. Összehangoljuk a bölcsődék és az óvodák előjegyzéseit, a gyermekek átvételét a bölcsődéből, valamint a testvérek felvételét. Most már hagyomány, hogy a Varsányi bölcsőde és a Budagyöngye bölcsőde nyári szülői értekezletére a vezető helyettes kolleganő a meghívott. Tavasszal pedig mi hívjuk meg a bölcsőde vezetőket, gondozónőket.

- **Oktatásügyi közvetítő**

Ha szükséges és elkerülhetetlen Oktatásügyi közvetítő (Mediátor) igénybevétele, ha már a nevelési-oktatási intézményt a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt segítséget kérhet.

- **Nemzetiségi Önkormányzat**

A nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelése esetén óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel. Elsősorban pályázatok útján tartjuk a kapcsolatot.

- **Külhoni óvodák**

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

12. Sajátos feladatok, szolgáltatások

12.1. Gyermekvédelem

Ez a feladat nagyfokú érzékenységet, empátiát és személyes odafigyelést igényel.

Az óvodában a gyermekvédelem megvalósításának módját több törvény és rendeleti szintű szabályozás is garantálja. (1997. XXXI. sz. gyermekvédelmi törvény)

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy óvodánknak évek óta van gyermekvédelmi felelőse, aki a három tagóvoda ez irányú tevékenységét koordinálja, a kapcsolattartást, valamint az adatszolgáltatást végzi.

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. A tapasztalatok szerint, a prevención túl egyre komolyabb esetekkel találkozunk, egyre többször kell segítséget kérni a megfelelő társintézményektől.

Célunk:

- Pedagógiai eszközökkel közreműködünk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében, megszüntetésében. Szükség esetén segítséget kérünk a Család-és Gyermekjóléti Központtól.
- A gyermekek szociális helyzetének figyelemmel kísérése, hogy szükség esetén már az óvodába kerülés időszakától tudjunk segíteni. Az óvodánkba kerülő gyermekek családi körülményeinek, egészségi állapotának feltárását, a személyiségi jogok és a titoktartási kötelezettség figyelembevételével anamnézis lap használatával, kérdőíves módszerrel, illetve interjú formájában végezzük.
- A gyerekek fejlődését veszélyeztető okok feltárása a pedagógia eszközeivel, a káros hatások megelőzése, ellensúlyozása.
- Jelzési kötelezettségünknek haladéktalanul eleget téve a további károsító hatások megelőzése.
- A gyermekbalesetek megelőzése.

Feladatunk:

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti.

Nagy hangsúlyt fektetünk a differenciált egyéni bánásmódra. Feladatunk a segítségnyújtás megszervezése, kapcsolattartás a veszélyeztettség okainak esetlegesség megszüntetése érdekében (pld. a nevelési hiányosságok, a szülők házasságának válsága, a kapcsolattartás rendezése, gyermekbántalmazás, stb.).

Tájékoztatjuk a szülőket a családok támogatási rendszeréről, az igénylés módjáról, stb.

Pld.: az étkezési kedvezmény igénylésének módjáról, a segítő szolgáltatások lehetőségeiről.

Külön odafigyelünk az állami gondozásból örökbe fogadott gyermekkel kapcsolatos nehézségek megoldására, a hátrányos és veszélyeztetett gyerekeken kívül a szociális ellátásban részesülő gyerekekre.

Minden lehetséges eszközzel segítjük a gyermekek családban történő felnevelését.

Óvodánkban jellemző veszélyeztetettségi okok:

- nevelési hiányosságok,
- elhanyagoló nevelés / érzelmi / látszólag jó anyagi lehetőségek és társadalmi körülmények között,
- egészségügyi okok
- anyagi okok
- a szülők házasságának válsága.

Az óvodavezető feladata - a tagóvoda vezetők aktív közreműködésével - a gyermekvédelmi feladatok megszervezése, koordinálása folyamatkövetése, és ellenőrzése. Szintén a vezető feladata a gyermekbalesetek megelőzése, balesetmentes környezet biztosítása.

Továbbá köteles szülői értekezlet keretén belül tájékoztatni a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről és az óvodai szociális segítő elérhetőségéről.

A gyermekvédelmi felelős:

Tevékenységét a munkaköri leírásban rögzítettek szerint, munkaterv alapján végzi.

Folyamatosan tájékoztatja az óvoda vezetőjét, vele egyeztetési és jelzési kötelezettsége van.

Az óvodapedagógusok ez irányú tevékenységét aktív közreműködéssel segíti.

Nyilvántartást vezet a Gyermekvédelmi Központ iránymutatása szerint.

Évente egyszer értékelést készít az óvoda gyermekvédelmi tevékenységéről.

Kapcsolatot tart a gyermekvédelmi jelzőrendszer valamennyi intézményével.

Segíti az iskolába történő átmenetet azokban az esetekben, ahol a gyermek mindenképp felett álló érdeke ezt megkívánja.

Az óvodapedagógus feladata:

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő napi munkájának része, feladatkörébe tartozik, melyet a munkaköri leírása részletez. Feladatuk a gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás. A fokozott odafigyelés, törődés mellett koordinatív tevékenységet végez, amely a szülőket, a szakembereket mozgósítja a gyermek érdekében. Minden egyes eset egyéni törődést és adekvát segítségnyújtást igényel.

Jelzési kötelezettségének akkor köteles eleget tenni, ha csak gyanú merül fel a gyermek biztonsága veszélyeztettségében (pld. gyermekbántalmazás gyanúja).

12.2. Tehetséggondozás

A tehetségazonosítás, tehetséggondozás már az óvodában feladatunk. Minden lehetőséget biztosítanunk kell a gyerekek differenciált fejlesztése érdekében. A szülővel egyeztetve meg kell keresni azt az intézményt, ahol az óvodával párhuzamosan, vagy az óvodás évek után a gyermek képességeinek megfelelően fejlődhet.

Tehetségpont vagyunk:

2014. május 30-óta regisztrált Tehetségpont vagyunk, a Kíváncsi láda mérőeszközzel mérjük fel és segítjük kétféle tehetségműhelyben a tehetségsírák kibontakozását.

Tehetségműhelyek:

Óvodánkban 2 tehetségműhely működik:

- Vizuális műhely: novembertől-májusig havonta 2 alkalommal

Foglalkozás időkerete: 60 perc

Foglalkozáson részt vevő gyereke száma: max.8 fő

Foglalkozás célja: rajzolás, festés, kézi munka területén tehetségígéretet mutató gyerekek képességeinek további fejlesztése, tehetséggondozás

- Matematikai-logikai:

Novembertől-májusig, havonta 2 alkalommal

Foglalkozás időkerete:60 perc

Foglalkozáson részt vevő gyereke száma: max.10 fő

Foglalkozás célja: gondolkodtató, elmélkedő foglalkozás, okos, érdeklődő nagycsoportosoknak a DIFER-mérések és a Kíváncsi láda érdeklődéstérképének alapján

12.3. Óvodánkban szervezett alapszolgáltatások

Nevelési időben szervezett szolgáltatás:

- **Logopédiai ellátás**

Óvodánk gyermekeinek logopédiai ellátását az FPSZ II. kerületi Tagintézményének logopédusa végzi helyben, óvodánkban. A logopédiai ellátás a 3, illetve 5 éves gyerekek szűrése alapján történik. A beszédhibás gyermekek aránya évenként változó, az ellátásba vétel fő szempontja a beszédhiba súlyossága. A logopédiai foglalkozások egyénileg vagy kiscsoportos formában zajlanak. A logopédus lehetőséget biztosít a szülők részére a folyamatos kapcsolattartásra. A leggyakrabban előforduló beszédhibák az óvodás gyerekek körében a különböző artikulációs zavarok, nyelvi késés, nyelvfejlődési elmaradás.

- **Fejlesztőpedagógiai ellátás**

Részképesség-zavarok

Minden gyermek más, alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelően segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához. Különbözőségük miatt hasonlóan társaikhoz az egyéni bánásmódot alkalmazzuk, a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztést tekintjük feladatunknak.

A részképesség-zavarok alapvetően nehezítik az iskolai tanulás során az olvasás, írás, matematika elsajátítását, ezért az óvodai foglalkozásokat preventív vagy korrekciós céllal szervezzük.

Felfogásunk szerint:

- minden kisgyerek fejleszthető
- a meglévő képességekből indulunk ki
- a megkésztett, vagy zavart szenvedett képességek fejlődését támogatjuk, megsegítjük.

Ha a gyermekek, főként a nagycsoportos korúak, illetve további nevelési évre óvodában maradtak nem érik el társaik, korosztályuk fejlettségi szintjét, illetve az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet, pedagógiai, s ha szükséges pszichológiai vizsgálatot kell kényszeríteni annak érdekében, hogy pontosan tudjuk, miben kell a gyermek segítségére lennünk az elkövetkezendő nevelési évben. Tudnunk kell honnan indulunk el és hova akarunk eljutni a gyermek egyéni fejlesztésében. Ezek ismeretében részletes fejlesztési tervvel segítjük a gyermek egyéni, önmagához viszonyított fejlesztését (szakmai segítők igénybevétele: fejlesztőpedagógus, Pedagógiai Szakszolgálat, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus).

Célunk

A gyermek állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Feladatunk

- a gyermekek meglévő képességeiből kiindulva a részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkezett képességek fejlődésének támogatása, az önállóságuk fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

Fejlesztő óvodapedagógus feladatai

A Pedagógiai Szakszolgálat őszi vizsgálata alapján kijelöli számunkra a részképesség-zavaros, kiemelten grafomotoros, és vizuális észlelés terén elmaradást mutató gyermekeket.

- A kiszűrt korrekciós fejlesztést igénylő gyermekeket megfigyeljük, képességeiket felmérjük (az ehhez szükséges szülői jóváhagyásokat beszerezzük), a méréseket értékeljük.
- Számukra egyéni fejlesztő tervet készítünk, ezt koordináljuk a csoportos óvodapedagógusokkal.
- A fejlesztő foglalkozásokban részesült gyermekek ellenőrző felmérése, esetleges egyéb szakértői, fejlesztési javaslatok figyelembe vételével szükség esetén egyéni fejlesztő programok kidolgozása, ennek további koordinálása.
- Egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztő foglalkozások megtartása elsődlegesen a gyermekcsoportban, ahol párhuzamos tevékenységként kezdeményezi a fejlesztő játékot. Indokolt esetben a gyermek kivihető a „fejlesztő” szobába (játsszó szobába).
- A fejlesztés folyamatos koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal.
- A szülők rendszeres tájékoztatása a gyermekük fejlődéséről.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- örömmel, aktívan vesz részt a játékos foglalkozáson
- az érintett gyermekek részképességei pozitív irányban fejlődnek
- a speciális fejlesztés hatására kompenzálódik a részképesség-zavar.

• Óvodapszichológus

Az óvodapszichológus feladatainak elsődleges célja a gyermekek személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése:

- rendszeresen megfigyeléseket végez a gyermekcsoportokban, konzultál az óvodapedagógusokkal
- közreműködik a gyermekek beilleszkedését segítő intézkedésekben
- pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat végez a gyermekek körében
- kapcsolatot tart a szülőkkel konzultáció és/vagy fogadóóra keretében, valamint esetenként részt vesz a szülői értekezleteken
- segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktató intézményen belüli elsajátítását

- feladatai közé tartozik továbbá az egészségfejlesztés, mentálhigiénés preventív tevékenységek szervezése (pl. előadások, csoportok szervezése gyermekek/szülők/pedagógusok részére)
- szükség esetén krízistanácsadást végez
- szükség szerint - az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel egyeztetve - javaslatot tesz a gyermekek szakértői bizottság általi vizsgálatára, mely folyamatot megfigyeléseinek írásos rögzítésével is támogat
- terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez/szakemberhez; és együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában
- a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedését is segíti, konzultál a gyermek fejlesztését, integrációját segítő más szakemberekkel is (óvodapedagógus, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens).

- **Védőnő**

A védő szükség esetén jelenik meg az intézményben.

- **Óvodai szociális segítő**

Az óvodai szociális segítő szolgáltatás preventív jellegű tevékenység, mely a gyermekek képességeinek, lehetőségeinek leoptimálisabb kibontakozását támogatja szociális kapcsolataik, társadalmi integrációjuk javításával.

- **Hittan**

Szülői igények alapján szerveződik a hitoktatás, jelenleg egy csoport a katolikus egyház támogatásával valósul meg.

Fizetős különórák délután:

- foci
- néptánc
- sakk
- kislány torna
- angol

12.4. Innovációs tevékenység

• Kompetencia alapú óvodai programcsomag implementációja

2009-ben óvodánk, több II. kerületi intézménnyel együtt a TÁMOP 3.1.4. „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben” című pályázaton pályázott és nyert.

Ennek keretében vettünk részt a CIVITAS Pedagógiai Intézet által szervezett továbbképzésen. A 30 órás tanfolyam lehetővé tette, hogy megismerkedjünk a Kompetencia alapú oktatás óvodai programcsomagjával.

Megismerhettük az irányelveket, a kompetencia területeket, a kompetencia alapú oktatás szükségességét, illetve azt, hogy ez az óvodai nevelésbe hogyan építhető be.

A programcsomag legfontosabb elemei:

- tevékenység központúság
- differenciált bánásmód
- inkluzív pedagógia
- játékba integrált tanulás
- projekt módszer

Kiemelt szerepet kap a programban az óvoda –iskola átmenet, az integráció, az érzelmi – erkölcsi nevelés területe.

Egy rugalmasan alkalmazható szakmai program anyagot ismerhettünk meg, amellyel gyakorlati munkánkat még tudatosabbá, színesebbé és hatékonyabbá tehattük.

A programcsomag olyan témákat is ajánl, melyek még jobban igénylik az egyik legfontosabb partnerünkkel, a szülőkkel való aktív együttműködést. A közösen végzett gyűjtő, ismeretszerző otthoni munkák úgy látjuk mélyítik a gyermek – szülő, szülő-szülő, szülő-pedagógus kapcsolatát.

A pályázat teljesítése:

A pályázatban vállaltuk, hogy a 2009-2010-es tanévben egy, a következő évben pedig még egy csoportban bevezetjük a programcsomagot, illetve hogy egy 3 hetes projektet dolgozunk ki a víz modul keretében.

A pályázat kötelező elemeit (továbbképzések, eszközök, nyilvánosság) folyamatosan teljesítettük.

Mivel a programcsomagot könyv formájában induláskor nem kaptuk meg, az internetről töltöttük le bizonyos elemeit, illetve folyamatosan nyomtattuk az aktualitásokat.

A továbbképzés után egyértelművé vált, nem szabad a programcsomagot programként használni. Nem kell minden tématervet megvalósítanunk, főleg nem szóról-szóra. Lényegében mindent a helyi nevelési programunkra, és magunkra szabhatunk.

A programcsomag irodalmi ajánlása nem minden témában volt megfelelő számunkra, sok mesét, verset nem ismerünk, vagy nem tartottunk az életkori ajánlásnak megfelelőnek. Így neki álltunk gyűjteni hétről-hétre a felhasznált mese-vers anyagot, hogy év végére füzetben, lefűzve saját ajánlatunk legyen a következő csoportnak. Hasonló a

helyzet a zenei nevelés területén is. Tagóvodánk egyik óvónője igényes komoly zenei CD-vel, másik kolléganőnk pedig módszertani DVD-vel (környezeti nevelés) segítette a szakmai megújulást. Mindkettő saját innovációként szerepelt a pályázatban.

- **OKOSKUCKÓ program**

A többségében ismétlő nagycsoportos gyermekek számára az óvodában dolgozó pedagógusok (óvodapedagógusok, gyógypedagógusok és fejlesztőpedagógus) kidolgozták az OKOSKUCKÓ programot. A program célja a sikeres iskolai beválás érdekében a gyermekek komplex fejlesztése. Az OKOSKUCKÓ program az óvoda helyi programját az anyanyelvi kommunikáció, a szociális-és kommunikációs készségek (Babzsák fejlesztő program alapján), a nagymozgás (Ayres terápia szemléletű) és a kognitív készségek (Okoskocka) területén egészíti ki. A projekt része a diszlexia- és a diszkalkulia prevenciós programok elemeinek beemelése is. A projekt alapötletét Pozsonyi Márta és Tóthné Balogh Ágnes START óvodai fejlesztő programja adta, melyet a projektben résztvevő team-tagok az óvoda és a csoport helyi sajátosságaihoz adaptáltak, újragondoltak (Pozsonyi M., Tóthné B. Á., 2005). A projekt az óvodapedagógusok által kidolgozott heti tematikus tervekre épül, melyek mindig egy-egy témát járnak körbe. A témák illeszkednek az óvoda nevelési programjához, követik az évszakok váltakozását és a nagyobb ünnepköröket. Az éppen aktuális heti témához kapcsolódó mikrocsoportos foglalkozásokat a gyermekek tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve állítják össze és alakítják ki, figyelembe véve az életkori specifikumokat.

A projektben résztvevő szakemberek egymással rendszeresen konzultálnak, team-megbeszéléseken vesznek részt. A projekt eredményeit és tapasztalatait belső, szakmai nap keretében a kollégákkal is megosztják.

A gyermekek szüleivel is folyamatos a kommunikáció (pl.:szülői értekezlet és fogadóóra keretében). Az anyanyelvi kommunikáció, a nyelv-és beszédfejlesztését célzó foglalkozás-kezdemenyezésekről a logopédus heti rendszerességgel tájékoztatja a szülőket, bevonva őket a folyamatba és számítva a szülői aktivitásra, a gyakorló anyagot is elküld számukra. A kísérleti jelleggel induló programot a szülők egyöntetűen támogatták.

- **Montessori eszközöket és módszereket alkalmazó csoport**

Óvodánk egyik vegyescsoportja a Pedagógiai programunkat Montessori módszerekkel egészíti ki, speciális Montessori eszközökkel.

Maria Montessori pedagógiai rendszere az 1980-as években kezdett elterjedni.

Ennek oka az lehet, hogy bebizonyosodott, hogy a személyiség formálása, a képességek fejlesztése jó alapja lehet a konvertibilis tudásnak.

Hisszük, hogy ha hozzá tudjuk segíteni a hozzánk járó gyermekeket ahhoz, hogy boldog felnőttek lehessenek,

akkor kötelességünk a legjobb tudásunk szerint mindent megtenni.

• Logopédiai jellegű csoport

Ez a logopédiai megsegítés fontos azoknak a gyerekeknek is, akik nem rendelkeznek még vizsgálati eredménnyel, vagy egyszerűen csak beszédindítás szükséges nekik. Óvodánk gyógypedagógusával, aki egyben a kerület gyógypedagógus koordinátora is, segítő team-et szerveztünk a csoport köré. Így az egyéni fejlesztéseken túl, heti két alkalommal kapnak a gyerekek csoportbontásban mozgásfejlesztést, illetve szenzomotoros tréninget. A gyógypedagógusok a szabad játéktevékenység során anyanyelvi játékokkal egészítik ki az óvodapedagógus munkáját. A csoport maximális létszáma: 15 fő

13. Függelék

13.1. Mérészközeink

A GYERMEK FINOMMOTORIKUS KOORDINÁCIÓJÁNAK FEJLETTSÉGE								
Óvoda neve: Gyermek neve: Születés dátuma:		Óvodába lépéskor		Kiscsoport- ban		Középső csoportban		Nagy- csoport
Részletek feltüntetése	kusza firka							
	van feje							
	van lába							
	van karja							
	van törzse							
	van nyaka							
	fej részletei: haj, fül							
	arc részletei: szem,orr,száj							
	ruha részletei							
	kéz részletei							
láb részletei								
Arányok	fej,kar,láb,törzs aránya helytelen							
	fej,kar,láb,törzs aránya helyes							
Dimenzió	a végtagok kétdimenziósak							
	többszempontú profil							
Érintkezés	a négy végtag összefügg a törzzsel							
	a nyak vonala átmegy a fej,törzs vonalába							
	a törzs vonala átmegy a láb vonalaiba							
Megjegyzés:								

A GYERMEK NYELVI KIFEJEZŐKÉPESSÉGÉNEK FEJLETTSÉGE

Óvoda neve: Gyermek neve: Születés dátuma:		Óvodába lépéskor		Kiscsoport- ban		Középső csoportban		Nagy- csoport	
Szókincs	gazdag árnyaltan kifejező								A nyelvi fejlettség mutatói
	átlagos								
	szegényes, hiányos								
Elvont kifejezések előfordulása	gyakran								
	néha								
	sohasem								
	beszédhibás (milyen?)								
Beszédrítmus	folyamatos								
	akadozó								
	gyors								
	lassú								
Képolvasás	felsorol								
	egyszerű cselekvéseket megnevez								
	összefüggéseket felismer								
Dimenzió	a végtagok kétdimenziósak								
	többszemponútú profil								
Érintkezés	a négy végtag összefügg a törzzsel								
	a nyak vonala átmegy a fej,törzs vonalába								
	a törzs vonala átmegy a láb vonalába								
Megjegyzés:									

A GYERMEK SZOCIÁLIS FEJLETTSÉGE

Óvoda neve:		Óvodába lépéskor		Kiscsoport- ban		Középső csoportban		Nagy- csoport	
Gyermek neve:									
Születés dátuma:									
Kapcsolatte- remtés felnőttekkel	kezdeményező								
	elfogadó								
	visszahúzó								
	elutasító								
Kapcsolatte- remtés társakkal	kezdeményező								
	elfogadó								
	visszahúzó								
	elutasító								
Beilleszkedés a tevékenysé- gekbe	szemlélődő								
	magányosan tevékenykedő								
	társakhoz sodródó								
	bekapcsolódó								
	alkalmazkodó								
	együttműködő								
	kezdeményező								
	irányító								
Feladatmeg- értése, feladattartása	megérti								
	elfogadja								
	teljesíti								
	nem érti								
	érti, de nem teljesíti								
	részben teljesíti								
	irányítással, segítséggel elvégzi								
	önállóan teljesíti								
	elmélyült, kitartó								
	kapkodó, szétszórt								
Érzelmi élete	kiegyensúlyozott								
	nyugtalan								
	erőszakos								
	változó hangulatú								
	zárkózott								
Megjegyzés:									

A GYERMEK SZOCIÁLIS FEJLETTSÉGE

Óvoda neve:		Óvodába lépéskor		Kiscsoport- ban		Középső csoportban		Nagy- csoport
Gyermek neve:								
Születés dátuma:								
Önállósága	személyi kontaktus nélkül is teljesít							
	időnként személyi kontaktust igényel							
	állandó személyi kontaktust igényel							
Feladatvégzése	motivált, jó megoldásra törekvő							
	a motiváltság hiánya jellemzi, erőtlen							
	tevékenysége elmélyült							
	a feladat nem köti le							
	kitartó a tevékenységekben							
	kapkodó, kitartásra nem képes							
Munkatempója	gyors, dinamikus							
	átlagos							
	lassú, nehézkes							
	könnyen vált át más tevékenységre							
	könnyen áll át más tevékenységre							
Választevékenységek akadályozására	kivárássra képes, toleráns							
	feladja							
	indulatkitöréssel válaszol							
	személyek elleni agresszióval							
	regresszió							
Megjegyzés:								

- **DIFER – Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer**

A II. kerület 2004 őszétől vezette be a DIFER mérési rendszert. A DIFER-mérés célja, hogy diagnózist állítson fel a gyermekek – az iskolai tanulás kezdő szakaszának eredményességét alapvetően befolyásoló – alapkészségeiről, azok fejlődéséről.

A kerületi mérés során célunk kettős: egyrészt útmutatást ad a pedagógusnak arról, melyek a fejlesztésre váró területek, amelyeket pótolni kell ahhoz, hogy az óvodából kikerülő gyerekek biztosan és sikeresen kezdjék az iskolát. A már iskolába került gyerekek esetében a cél az, hogy még a tanév elején el lehessen kezdeni pótolni a felmerülő képességbeli hiányosságokat, hogy ne alakuljanak ki behozhatatlan hátrányok. A mérés másik célja, hogy a szülőket segítse annak eldöntésében, hogy gyermekeik valóban készen állnak-e az iskolakezdésre.

- **Kíváncsi láda**

A tehetségigérek felfedezése szempontjából, nekünk óvodapedagógusoknak nagy szerepünk van. Felfedezhetjük a tehetségre utaló jegyeket, felkelthetjük a kisgyermek kíváncsiságát. Ehhez fejlesztették ki kerületi szakemberek a Kíváncsi láda tehetségazonosító mérőeszközt. A mérés után, óvónői javaslat alapján kerülhetnek be a gyerekek a tehetségműhelyekbe.

13.3. Érvényességi nyilatkozat

Bevezetése: 1999. szeptember 1.-től minden kiscsoportban és újonnan indított óvodai csoportban, felmenőrendszerben.

Érvényességi ideje a nevelőtestület döntése alapján: 4 tanév volt

Érvényes: 1999. volt: 09. 01. - 2003. 08. 31.

A nevelőtestület a Nevelési Programot módosította, a szükséges kiegészítésekkel 2002. augusztus 30-án elfogadta.

A fenntartó 2003.06.19. a 441/2003 (VI.19) sz. rendeletével jóváhagyta

A program felülvizsgálata, a módosítás lezárul 2004. március 31.

A program érvényessége a nevelőtestület döntése alapján: visszavonásig

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- átszervezés, tagintézmény megszüntetés,
- szervezeti átalakítás,
- a fenntartó, a nevelőtestület vagy a szülői szervezet módosítást javasol,
- törvényi előírások változása

A programmódosítás előterjesztésének feltételei:

Részletes írásbeli, vagy szóbeli előterjesztés a nevelési értekezleten.

13.4. Legitimációs záradék

A módosítást követően

Véleményezte: Rozmis Attiláné közokt. szakértő

dátum:2004.04.

Szülői Munkaközösség véleményezte

dátum:2004.márc.29.

Elfogadta: Fillér utcai Óvoda

dátum: 2004.márc.30.

Jóváhagyta: Budapest II. kerületi Önkormányzat
Képviselőtestülete

dátum:2004.06.24.

Nyilvánosságra hozatal módja:

Szülői értekezlet 2004. szeptember 1. - tagóvodánként.

Az új szülők szóróanyagként a rövidített változatot az óvodai felvételnél megkapják.

Az eredeti és az olvasó példány az irodában megtekinthető, tanulmányozható.

A módosítást követően

Véleményezte: Feketéné Csermely Éva

dátum: 2010.07.

Szülői Munkaközösség véleményezte

dátum:2010.06.30.

Elfogadta: Százszorszép Óvoda Nevelőtestülete

dátum: 2010.06.30.

Jóváhagyta: Budapest II. kerületi Önkormányzat
Képviselőtestülete

dátum:2010.08.

Nyilvánosságra hozatal módja:

Szülői értekezlet 2010.szeptember 1.- tagóvodánként.

Az új szülők szóróanyagként a rövidített változatot az óvodai felvételnél megkapják.

Az eredeti és az olvasó példány az irodában megtekinthető, tanulmányozható.

A módosítást követően

Elfogadta: Százszorszép Óvoda Nevelőtestülete

dátum: 2013.03.29

Jóváhagyta az óvoda vezetője

Nyilvánosságra hozatal módja:

Szülői értekezlet 2013.szeptember 1. - tagóvodánként.

Az új szülők szóróanyagként a rövidített változatot az óvodai felvételnél megkapják.

Az eredeti és az olvasó példány az irodában megtekinthető, tanulmányozható.

A módosítást követően

Elfogadta: Százszorszép Óvoda Nevelőtestülete

dátum: 2017.03.20.

Jóváhagyta az óvoda vezetője

Nyilvánosságra hozatal módja:

Szülői értekezlet 2017.szeptember 1. - tagóvodánként.

Az új szülők szóróanyagként a rövidített változatot az óvodai felvételnél megkapják.

Az eredeti és az olvasó példány az irodában megtekinthető, tanulmányozható.

A módosítást követően

Elfogadta: Százszorszép Óvoda Nevelőtestülete

dátum: 2019.12.02..

Jóváhagyta az óvoda vezetője

Nyilvánosságra hozatal módja:

Szülői értekezlet 2020..január 1. - tagóvodánként.

Az eredeti és az olvasó példány az irodában megtekinthető, tanulmányozható, illetve a honlapon megtekinthető.

A módosítást követően

Elfogadta: Százszorszép Óvoda Nevelőtestülete

dátum: 2025.

Jóváhagyta az óvoda vezetője

Nyilvánosságra hozatal módja:

Szülői értekezlet tagóvodánként.

Az eredeti és az olvasó példány az irodában megtekinthető, tanulmányozható, illetve a honlapon megtekinthető.